

Högskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 82 motionsyrkanden som rör högskolan från den allmänna motionstiden 2012.

I motionerna tas upp frågor om bl.a. högskoleutbildningarnas arbetsmarknadsanknytning, pedagogisk utveckling, andrahandsuthyrning av bostäder till studenter och inrättande av nya utbildningar. Vidare behandlas frågor om lärarutbildningens innehåll, regler om tillträde till högre utbildning, breddad rekrytering och studentinflytande. 29 av motionsyrkandena rör samma, eller i huvudsak samma, frågor som riksdagen behandlat tidigare under mandatperioden. Dessa yrkanden behandlas därför förenklat.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till utskottets tidigare ställningstaganden och vidtagna åtgärder.

I betänkandet finns 13 reservationer från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet och ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Övergripande högskolefrågor	7
Inrättande av nya utbildningar m.m.	17
Framtida förstärkningar av vissa utbildningar och lärosäten	18
Läro- och lärutbildningens struktur och innehåll m.m.	23
Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor	29
Motioner som bereds förenklat	40
Reservationer	41
1. Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (S)	41
2. Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (MP)	44
3. Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (SD)	45
4. Inrättande av nya utbildningar m.m., punkt 2 (S)	46
5. Inrättande av nya utbildningar m.m., punkt 2 (MP)	47
6. Framtida förstärkningar av vissa utbildningar och lärosäten, punkt 3 (SD)	47
7. Läro- och lärutbildningens innehåll m.m., punkt 4 (MP)	49
8. Läro- och lärutbildningens innehåll m.m., punkt 4 (SD)	50
9. Läro- och lärutbildningens innehåll m.m., punkt 5 (MP, V)	51
10. Förändring av meritpoängssystemet, punkt 6 (S, MP, V)	52
11. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor, punkt 7 (S)	53
12. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor, punkt 7 (MP)	54
13. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor, punkt 7 (SD)	55
Särskilt yttrande	57
Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (S)	57
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	58
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande högskolefrågor

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub213 av Richard Jomshof och Sven-Olof Sällström (båda SD) yrkandena 1–3,

2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S) yrkandena 2 och 3,

2012/13:Ub280 av Yvonne Andersson (KD),

2012/13:Ub379 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ub459 av Annika Lillemets (MP) yrkandena 1–3 och

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 12.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (SD)

2. Inrättande av nya utbildningar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr245 av Tina Ehn (MP) yrkande 7,

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkandena 33 och 34,

2012/13:Ub221 av Penilla Gunther (KD) och

2012/13:Ub269 av Penilla Gunther (KD) yrkande 2.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (MP)

3. Framtida förstärkningar av vissa utbildningar och lärosäten

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub267 av Anders Hansson (M),

2012/13:Ub290 av Krister Örnfjäder (S),

2012/13:Ub344 av Lars Beckman (M),

2012/13:Ub360 av Jörgen Hellman m.fl. (S),

2012/13:Ub451 av Phia Andersson (S),

2012/13:Ub506 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) och

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkandena 3 och 6.

Reservation 6 (SD)

4. Lärarutbildningens innehåll m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 1 och 6,

2012/13:Ub204 av Anders Andersson och Lars-Axel Nordell (båda KD),

2012/13:Ub262 av Sara Karlsson (S),

2012/13:Ub281 av Aminah Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 4,

2012/13:Ub338 av Hans Wallmark (M),
 2012/13:Ub408 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 2,
 2012/13:Ub411 av Åsa Lindestam (S),
 2012/13:Ub416 av Ingela Nylund Watz (S),
 2012/13:Ub461 av Margareta Larsson och Richard Jomshof (båda SD),
 2012/13:Ub462 av Jabar Amin m.fl. (MP) och
 2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 7 (MP)

Reservation 8 (SD)

5. Lärarlyftet för genuspedagoger

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 9 (MP, V)

6. Förändring av meritpoängssystemet

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18.

Reservation 10 (S, MP, V)

7. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub276 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2012/13:Ub294 av Anders Ahlgren och Annika Carlsson (båda C),

2012/13:Ub374 av Olle Thorell (S),

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 8–10 och 13,

2012/13:Ub503 av Kent Härstedt och Sven-Erik Bucht (båda S)

yrkandena 1 och 4 samt

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (MP)

Reservation 13 (SD)

8. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ju375 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (båda S) yrkande 3,

2012/13:So583 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1,

2012/13:Ub224 av Annelie Enochson (KD),

2012/13:Ub245 av Tomas Eneroth m.fl. (S),

2012/13:Ub251 av Phia Andersson (S),

2012/13:Ub272 av Andreas Carlson (KD),

2012/13:Ub274 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2012/13:Ub275 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2012/13:Ub282 av Åsa Lindestam (S),

2012/13:Ub285 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S),
2012/13:Ub305 av Johan Andersson m.fl. (S),
2012/13:Ub309 av Patrick Reslow (M),
2012/13:Ub315 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli
(båda S),
2012/13:Ub333 av Margareta B Kjellin (M),
2012/13:Ub343 av Lars Beckman (M),
2012/13:Ub348 av Christer Adelsbo m.fl. (S),
2012/13:Ub378 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2012/13:Ub388 av Maria Ferm m.fl. (MP),
2012/13:Ub402 av Monica Green m.fl. (S),
2012/13:Ub410 av Raimo Pärssinen m.fl. (S),
2012/13:Ub425 av Annicka Engblom och Thomas Finnborg (båda M),
2012/13:Ub430 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2,
2012/13:Ub437 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S),
2012/13:Ub484 av Börje Vestlund och Carin Runeson (båda S)
yrkande 1,
2012/13:Ub487 av Marie Granlund m.fl. (S),
2012/13:Ub499 av Edward Riedl (M),
2012/13:Ub505 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S),
2012/13:Ub512 av Ulrika Karlsson i Uppsala m.fl. (M) och
2012/13:Ub513 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M).

Stockholm den 7 mars 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Michael Svensson (M), Adnan Dibrani (S) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlar utskottet 82 motionsyrkanden om högskolan från den allmänna motionstiden 2012, varav 29 behandlas förenklat.

Motionerna tar upp frågor om bl.a. högskoleutbildningarnas arbetsmarknadsanknytning, pedagogisk utveckling, andrahandsuthyrning av bostäder till studenter och inrättande av nya utbildningar. Vidare tas frågor om lärarutbildningens innehåll, regler om tillträde till högre utbildning, breddad rekrytering och studentinflytande upp.

29 motionsyrkanden tar upp samma, eller i huvudsak samma, frågor som riksdagen behandlat tidigare under mandatperioden. Dessa yrkanden behandlas därför förenklat.

Utskottets överväganden

Övergripande högskolefrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. övergripande högskolefrågor, bättre arbetslivskoppling, broar mellan yrkeshögskola och högskola, jämställdhet och kunskap om genus, pedagogisk utveckling, principer för fördelning av resurser, distribution och digitalisering av högre utbildning samt andrahandsuthyrning av bostäder till studenter.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP) och 3 (SD) samt särskilt yttrande (S).

Motionerna

Sverige som ledande kunskapsnation m.m.

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation. Utbildning och forskning har, enligt motionärerna, central betydelse för välfärdens tillväxt och utveckling. I motionen framhålls vidare att satsningar på utbildning på alla nivåer bryter väg för en kunskapsbaserad ekonomi. För att nå dit krävs enligt motionärerna ökade investeringar i högre utbildning och ökad samverkan mellan stat, näringsliv, fackliga organisationer samt universitet och högskolor.

Även i motion 2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S) yrkande 2 betonas att investeringarna i högre utbildning måste höjas samtidigt som samverkan mellan stat, näringsliv, fackliga organisationer samt universitet och högskolor förbättras.

Bättre arbetslivskoppling

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 6 framhålls att universitet och högskolor bör få ett tydligt uppdrag att förbereda studenterna inför arbetslivet. Särskilt viktigt är detta för studenter som saknar kontakter och nätverk. Högskolor och universitet bör även få i uppdrag att inlemma karriärplanering för alla studenter tidigt i utbildningen. Motionärerna framhåller också att studie- och karriärvägledningen på landets universitet och högskolor bör förbättras och att samtliga universitet och högskolor bör ges i uppdrag att systematiskt följa upp tidigare studenter. Vidare framhålls att treterminssystem inom högskolan bör övervägas.

I motion 2012/13:Ub213 av Richard Jomshof och Sven-Olof Sällström (båda SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att sända tydliga direktiv till Högskoleverket om att följa upp hur lärosätena klarar av att utforma utbildningarna så att högskolestudenternas anställningsbarhet efter avslutad utbildning säkerställs. Enligt motionärerna krävs en ordentlig uppföljning av lärosätena och deras studenter för att kunna bedöma de examinerade studenternas framgång på arbetsmarknaden. I samma motion yrkande 2 framhålls att Högskoleverket bör följa upp hur lärosätena klarar av att samarbeta och föra dialog med det omgivande samhället och presumtiva arbetsgivare för att öka anställningsbarheten hos studenterna efter avslutad utbildning.

Vidare bör det, enligt motionens yrkande 3, förtydligas i högskolelagen (1 kap. 2 §) att lärosätena har skyldighet att fortlöpande följa upp hur examinerade studenter har upplevt sin utbildning och dess lämplighet för arbetsmarknaden samt vilken framgång de har rönt på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

Broar mellan yrkeshögskola och högskola

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 7 framhålls att det är mycket viktigt att undvika vattentäta skott mellan akademisk utbildning och yrkeshögskoleutbildning även om utbildningarna har olika struktur och innehåll. Studenterna och deras fortsatta utvecklingsmöjligheter måste stå i fokus. Det framhålls vidare att studenter inom yrkeshögskolan måste kunna gå vidare till högskola, och högskolestudenter kan ha god nytta av att komplettera sin akademiska utbildning med kurser inom yrkeshögskolan. Därför bör, enligt motionärerna, allt från poängsystem till utbildningarnas struktur ta hänsyn till detta.

Jämställdhet och kunskap om genus

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 11 betonas att det finns brister i arbetet för jämställdhet inom den svenska högskolan när det gäller bl.a. långsiktighet, planmässighet, samverkan samt teoretisk och praktisk kunskapsöverföring. Det behövs enligt motionärerna en statlig aktör som på systemnivå och med kraft kan driva på arbetet för ökad och stärkt jämställdhet i högskolan. Universitets- och högskolerådets uppdrag på jämställdhetsområdet bör därför konkretiseras och utvecklas. Rådet bör, enligt motionärerna, följa upp, utvärdera och långsiktigt främja och stimulera arbetet för ökad och stärkt jämställdhet i akademien. Mera specifika uppgifter bör bl.a. vara att systematiskt utvärdera jämställdheten på de enskilda lärosätena samt lämna förslag till regeringen om utbetalning av jämställdhetsbonus, ge information, råd och stöd till lärosäten samt årligen rapportera till regeringen om utvecklingen vad avser jämställdhet i högskolan m.m.

Motionärerna framhåller även att en jämställdhetsbonus bör införas inom ramen för resurstilldelningssystemet, att jämställdhetsaspekter i större utsträckning bör beaktas inom ramen för det nya kvalitetsutvärderingssystemet och att examensbeskrivningarna i högskoleförordningen bör ses över ur ett jämställdhetsperspektiv.

Pedagogisk utveckling

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 12 framhålls att det samordnande arbetet med pedagogiskt utvecklingsarbete i stor utsträckning har lagts ned. Pedagogiskt utvecklingsarbete är enligt motionen av allra största vikt för att höja kvaliteten på den högre utbildningen och för att öka genomströmningen. Lärosätenas arbete med dessa frågor har stor utvecklingspotential. Därför föreslås i motionen att Universitets- och högskolerådet bör ges i uppdrag att bidra med inspiration och stöd.

Principer för fördelning av resurser m.m.

I motion 2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S) yrkande 3 framhålls att det finns behov av att se över likvärdigheten mellan olika utbildningar för att förbättra kvaliteten. På många utbildningar behöver studenterna fler föreläsningar och seminarier än i dagsläget. Motionären framhåller vidare att arbetssättet inom olika ämnen i hög grad har förändrats i och med den snabba teknikutvecklingen. Därför bör en översyn göras av behovet av lärarledd undervisning.

Motionärerna begär i motion 2012/13:Ub379 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkande 1 ett tillkännagivande om en översyn av hur de statliga medlen till de medicinska fakulteterna fördelas. Enligt motionen är det angeläget med en basfinansiering som säkrar en tillräcklig forskningsöverbryggnad för avancerade utbildningsprogram. Vård- och läkarutbildning är tydliga exempel där det är nödvändigt att ta till sig de nya forskningsresultaten inom både det prekliniska och det kliniska området för att tillförsäkra uppdaterade kunskaper i undervisningen och dessutom utveckla nya utbildningsmoment. Därför är anslaget till klinisk utbildning och forskning, liksom de medel som landstingen avsätter för motsvarande ändamål, av stor betydelse.

I samma motion yrkande 2 understryks att staten har ett ansvar för att skapa bra förutsättningar för universitetssjukhusen att bedriva bra forskning och utbildning som också leder till bra vård. Rimliga och likvärdiga förutsättningar måste enligt motionärerna gälla för universitetssjukhusen. Regeringen bör se över hur de statliga medlen fördelas till de medicinska fakulteterna och se till att det utarbetas en modell som ger ett rättvisare utfall.

Distribution och digitalisering av högre utbildning

I motion 2012/13:Ub459 av Annika Lillemets (MP) betonas att en växande andel studenter i dag väljer att studera genom nät- och distansutbildningar. I dag läser 14 procent av helårsstudenterna hela eller delar av sin högskoleutbildning på nätet. I motionens yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att se över hur möjligheten till högre distansutbildning kan förbättras. I motionens yrkande 2 framhålls att den moderna teknikens möjligheter bättre bör tas till vara i högre utbildning. I yrkande 3 föreslår motionären att högre utbildning lyfts in i den digitala agendan.

Andrahandsuthyrning av bostäder till studenter

I motion 2012/13:Ub280 av Yvonne Andersson (KD) anförs att bostadsbrist alltid är ett problem, möjligtvis ett något mer komplicerat sådant när det gäller boende för studenter som ofta har sämre ekonomiska förutsättningar än många andra. Motionären framhåller vidare att det finns en önskan från många håll att permanenta den möjlighet som vissa lärosäten har att teckna hyresavtal med fastighetsägare för att sedan hyra ut lägenheter till studenter i andra hand.

Utskottets ställningstagande

Sverige som ledande kunskapsnation m.m.

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att utbildning och forskning har central betydelse för välfärdens tillväxt och utveckling. Utskottets uppfattning är att det krävs utbildning och forskning i världsklass för att Sverige ska kunna klara den internationella konkurrensen, vilket utskottet också har anfört vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden (bet. 2011/12:UbU17 s. 9). Utskottet har dessutom flera gånger framhållit (senast i bet. 2012/13:UbU1 s. 19) vikten av att Sverige koncentrerar sina utbildnings- och forskningsresurser, t.ex. genom att lärosätena profilerar sig och utvecklar samverkan med varandra, för att stärka sin internationella konkurrenskraft och fortsätta att utvecklas som en ledande utbildnings- och forskningsnation. Vid tidigare behandling har utskottet bedömt att Sverige har goda möjligheter att uppnå en hög utbildningsnivå inom den beslutade politiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motionerna 2012/13:Ub233 (S) yrkande 2 och 2012/13:Ub496 (S) yrkande 1.

Bättre arbetslivskoppling

Vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden har utskottet bl.a. anfört att regeringen har vidtagit flera åtgärder för att ytterligare stärka högskoleutbildningarnas arbetslivskoppling. Högskoleverket har t.ex. under flera år haft uppdrag som rör studenter och arbetsmarknad. Utskottet har också framhållit att studenternas uppsatsarbeten och examensjobb kan fun-

gera som kontaktytor mot arbetsmarknaden. Utskottet har vidare välkomnat att flera lärosäten satsar på att öka de praktiska inslagen i utbildningarna (bet. 2012/13:UbU1 s. 106–107).

Högskoleverket har också haft i uppdrag att informera universitet och högskolor samt blivande studenter om arbetsmarknadens framtida behov i relation till utbildningsutbudet på grundnivå och avancerad nivå. I detta uppdrag har ingått att redovisa eventuella regionala skillnader i balansen mellan utbud och efterfrågan.

Högskoleverket gavs i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag att kartlägga hur universitet och högskolor arbetar med att anknäta utbildningar på grundnivå och avancerad nivå till arbetsmarknaden. Av regleringsbrevet framgick att universitet och högskolor på ett systematiskt sätt bör arbeta med utbildningars anknätnings till arbetsmarknaden för att förbereda de studerande för det framtida arbetslivet. Högskoleverket har återrapporterat uppdraget i rapporten *Kontaktiviteter – högskolornas verksamheter för utbildningars arbetslivsanknytning* (2012:23 R). Verket konstaterar i rapporten att arbetet för att säkerställa arbetslivsanknytningen har byggts ut och utvecklats de senaste åren. Vidare har det vuxit fram en ökad bredd och helhetssyn på arbetsmarknadsanknytning. Samtidigt konstaterar Högskoleverket att det finns flera områden som kan utvecklas, bl.a. vad gäller tydliga målsättningar, ansvarsfördelning och uppföljning av tidigare studenter erfarenheter och resultat. Högskoleverket konstaterar dessutom att det saknas mätbara indikatorer och mål för samverkan med arbetslivet.

Den 1 januari 2013 avvecklades Högskoleverket och vissa av verkets tidigare uppgifter har getts till den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR). Av myndighetens instruktion (SFS 2012:811) framgår att UHR bl.a. ska informera om högskoleutbildning i syfte att enskilda individer ska kunna göra välavvägda val i fråga om sådan utbildning.

När det gäller stöd till studenter i övergången mellan studier och arbete har utskottet vid tidigare behandling av liknande yrkanden sett positivt på den verksamhet som bedrivs vid många lärosäten men ansett att sådana insatser bör beslutas av lärosätena själva (bet. 2011/12:UbU17 s. 15).

Utskottet har också tidigare behandlat och avstyrkt yrkanden om tretermssystem (senast i bet. 2011/12:UbU17 s. 15). Utskottet har konstaterat att varje lärosäte sedan början av 1990-talet självständigt kan besluta om läsårets indelning i terminer. I 6 kap. 13 § högskoleförordningen (1993:100) anges endast att all utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser och att dessa får sammanföras till utbildningsprogram.

Utskottet anser att högskoleutbildningars arbetslivsanknytning är en mycket viktig fråga och finner att befintliga uppdrag och insatser skapar goda förutsättningar för att förbättra arbetslivsanknytningen. Utskottet står således fast vid tidigare gjorda bedömningar och avstyrker motionerna 2012/13:Ub213 (SD) yrkandena 1–3 och 2012/13:Ub496 (S) yrkande 6.

Broar mellan yrkeshögskola och högskola

När det gäller frågan om broar mellan yrkeshögskola och högskola anser utskottet att avgränsningen ska vara tydlig. Utskottet har också framhållit detta vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden, bl.a. inför riksdagens beslut om yrkeshögskolans inrättande (prop. 2008/09:68, bet. 2008/09:UbU6, rskr. 2008/09:178). Att en yrkeshögskoleutbildning inte får vara en högskoleutbildning tydliggörs i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan genom att begreppet yrkeshögskolan definieras som samtliga utbildningar som ingår i yrkeshögskolan och som inte är utbildningar enligt högskolelagen (1992:1434) eller kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. I gränsdragningen mellan högskoleutbildning enligt högskolelagen (eller en sådan utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina) och yrkeshögskoleutbildning ligger att högskoleutbildningen i sig ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet samtidigt som den ska vara forskningsanknuten. En yrkeshögskoleutbildning bör ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap med förankring i relevanta forskningsresultat. Dessa skillnader mellan utbildningsformerna utesluter inte, enligt utskottets dåvarande bedömning, ”broar” mellan systemen eller att de kunskaper och färdigheter som en studerande förvärvat inom ett system kan bedömas, värderas och – om de är relevanta – tillgodoräknas inom det andra systemet. Vid senare behandling av liknande motionsyrkanden har utskottet stått fast vid denna bedömning (bl.a. i bet. 2011/12:UbU17 s. 12).

Utskottet har ingen anledning att nu ändra sitt tidigare ställningstagande. Utskottet vill dock betona att det är respektive utbildningsanordnare som måste avgöra om innehållet i en utbildning – eller andra kunskaper som en person har, den s.k. reella kompetensen – kan tillgodoräknas. Detta förutsätter enligt utskottets mening att utbildningsanordnare har kunskap om och metoder för validering. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 7.

Jämställdhet och kunskap om genus

Utskottet anser att frågan om jämställdhet i högskolan är av mycket stor betydelse. Av 1 kap. 5 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) framgår att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid ska iakttas och främjas i högskolornas verksamhet.

I januari 2009 beslutade regeringen att inrätta en delegation för jämställdhet i högskolan (dir. 2009:7). Uppdraget för delegationen var att främja jämställdhet i högskolan genom att föreslå åtgärder och stödja insatser, bl.a. genom att fördela medel under 2009 och 2010. Delegationen för jämställdhet i högskolan har avlämnat sitt betänkande Svart på vitt – om jämställdhet i akademien (SOU 2011:1). Förslagen i betänkandet är under beredning.

Det finns en rad pågående uppdrag på området. Regeringen har uppdragit åt Högskoleverket (fr.o.m. den 1 januari 2013 har Universitets- och högskolerådet detta uppdrag) att följa upp hur jämställdheten vid universitet och högskolor har utvecklats till följd av lärosätenas ökade frihet och självbestämmande i fråga om läroanställningar fr.o.m. den 1 januari 2011. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2014 (dnr U2010/5703/UH).

Regeringen har vidare uppdragit åt Högskoleverket (fr.o.m. den 1 januari 2013 har Universitets- och högskolerådet detta uppdrag) att under perioden 2011–2013 ta emot slutredovisningar av projekt som har bedrivits med stöd från Delegationen för jämställdhet i högskolan. Vidare ska myndigheten med utgångspunkt i delegationens betänkande samt projektens slutredovisningar sammanställa, analysera och på lämpligt sätt sprida erfarenheterna av delegationens samlade projektverksamhet. Uppdraget ska redovisas i två separata rapporter till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 april 2014.

Regeringen anförde vidare i budgetpropositionen för 2012 att den avser att noggrant följa Högskoleverkets utvärdering av de projekt som delegationen har initierat och att det är angeläget att lärosätena fortsätter att arbeta med frågan (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 134).

Utskottet vill också framhålla att nya rekryteringsmål för professorer har beslutats av regeringen, och förslag på hur målen kan utvecklas och bli mer effektiva och ändamålsenliga bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att det görs mycket för att förbättra jämställdheten i högskolan. Utskottet anser inte att de pågående insatserna och uppdragen bör föregripas och avstyrker därför motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 11.

Pedagogisk utveckling

Den nu avvecklade Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning hade enligt sin instruktion i uppdrag att bl.a. stödja och främja arbetet med pedagogisk utveckling. Myndigheten avvecklades fr.o.m. den 1 januari 2009 (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:UbU1, rskr. 2007/08:70). Regeringens uppfattning var att det är naturligt att universitet och högskolor själva tar ett ökat ansvar för bl.a. pedagogisk utveckling (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 194). Utskottet delar denna uppfattning och har vid flera tillfällen, senast vid föregående riksmöte, uttryckt detta (bet. 2011/12:UbU17 s. 11). Utskottet har vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden anfört att det pedagogiska utvecklingsarbetet bör vara en integrerad del i lärosätenas självständiga arbete med att säkra och stärka kvalitet. Lärosätena själva är därför bäst ägnade att ansvara för en pedagogisk utveckling som är anpassad till deras eget utbildningsutbud samt övriga särskilda förutsättningar och förhållanden.

Utskottet står fast vid detta ställningstagande och anser inte att Universitets- och högskolerådet bör ges i uppdrag att stödja universitet och högskolor i fråga om pedagogisk utveckling. Därmed avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 12.

Principer för fördelning av resurser m.m.

Utskottet vill erinra om att det nuvarande resursfördelningssystemet för utbildning som riksdagen har beslutat om (prop. 1992/93:1, bet. 1992/93:UbU3, rskr. 1992/93:103) innebär att universitet och högskolor tilldelas ett anslag för grundläggande högskoleutbildning som beräknas enligt vissa kända principer. Utifrån dessa givna ramar har universitet och högskolor ansvar för att utforma och genomföra utbildningen så att studenterna når examensmålen. Detta gäller såväl utbildningens innehåll som undervisnings- och examinationsformer. Varje universitet och högskola ska få resurser för den grundläggande utbildningen inom ramen för ett samlat anslag. Anslaget baseras i sin tur på en ersättning för helårsstudenter respektive helårsprestationer som fastslås inför varje budgetår. Utskottet anser att denna ordning bör bestå.

När det gäller utbildning av läkare och medicinsk forskning vill utskottet påminna om att avtalet mellan svenska staten och vissa landsting om samarbete om grundutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det s.k. ALF-avtalet, är en viktig länk mellan staten och landstingen när det gäller ansvaret för den kliniska forskningen. Avtalet reglerar frågor om samarbete och ersättning för läkarutbildning, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Det nuvarande avtalet, som har en femårig uppsägningstid, sades upp av staten i december 2009 i avsikt att förhandla fram ett nytt avtal. Regeringen utsåg i mars 2012 en förhandlare för statens räkning, och förhandlingar med berörda sjukvårdshuvudmän om ett nytt avtal har inletts under hösten 2012. Regeringens inriktning är att ett nytt ALF-avtal ska bidra till att långsiktigt säkra att klinisk utbildning av blivande läkare håller hög kvalitet, att internationellt konkurrenskraftig klinisk forskning främjas och att universitetssjukvården stärks som kvalitetsdrivande och innovativ i utvecklingen av svensk sjukvård. Det bör enligt regeringens mening genomföras regelbundna utvärderingar av den kliniska forskningens kvalitet och av omsättningen av kunskap till praktik och kvalitetsmässig utveckling av hälso- och sjukvården. Sådana utvärderingar bör i ett nytt ALF-avtal ligga till grund för fördelning av en viss del av ersättningen för landstingens åtaganden att medverka i läkarutbildning och klinisk forskning.

Vidare noterar utskottet att Vetenskapsrådet enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2013 ska avsätta 20 miljoner kronor för att inrätta ett program för stöd av klinisk behandlingsforskning, dvs. utveckling av befintliga behandlingsrutiner och utveckling och utvärdering av nya behandlingsmetoder. Satsningen ska ske i samarbete med och samfinansieras av sjukvårdshuvudmännen.

Ytterligare en faktor har tillförts när det gäller principerna för resursfördelningen till grundutbildning. Riksdagen beslutade i juni 2010 att resurser för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska fördelas även på grundval av kvalitetsutvärderingar av utbildningars resultat (prop. 2009/10:139, bet. 2009/10:UbU20, rskr. 2009/10:320). Den kvalitetsbaserade resurstilldelningen till utbildningen påbörjas 2013 och är avsedd att vara fullt utbyggd 2015.

Vidare vill utskottet framhålla att riksdagen under den föregående och den nuvarande mandatperioden har beslutat om kraftiga höjningar av ersättningsbeloppen per helårsstudent inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Totalt har ersättningsbeloppen förstärkts med 800 miljoner kronor fr.o.m. 2013 jämfört med 2011. Denna ökning innebär att ersättningsbeloppet per helårsstudent inom humaniora och samhällsvetenskap ökar med ca 30 procent 2013 jämfört med 2011. Under tidsperioden 2006–2013 uppgår ökningen till ca 60 procent.

Även anslagen till forskning och forskarutbildning har höjts kraftigt. Regeringen beräknade i den förra forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) att de direkta anslagen för forskning och forskarutbildning till universitet och högskolor skulle öka med 1,5 miljarder kronor under perioden 2009–2012. Till följd av riksdagens beslut ökar vidare de direkta anslagen till universitet och högskolor för forskning och forskarutbildning med 220 miljoner kronor 2013 i första hand i form av riktade satsningar vid vissa lärosäten (prop. 2012/13:1 utg.omr. 16, bet. 2012/13:UbU1, rskr. 2012/13:113). Regeringen beräknar att anslagen ökar med 900 miljoner kronor fram till 2016.

När det gäller motionsyrkandet om likvärdigheten mellan olika utbildningar konstaterar utskottet att kraftfulla satsningar har gjorts på att höja nivån på ersättningen för helårsstudenter inom samhällsvetenskap och humaniora. Om liknande åtgärder inom andra områden kan vara befogade i framtiden är det i första hand regeringens sak att avgöra. När det gäller motionsyrkandet om fördelning av medel till medicinska fakulteter hänvisar utskottet till förhandlingen om ett nytt ALF-avtal.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub233 (S) yrkande 3 och 2012/13:Ub379 (S) yrkandena 1 och 2.

Distribution och digitalisering av högre utbildning

Utskottet anser att studenternas efterfrågan av utbildningar och lärosäten samt arbetsmarknadens uttalade behov av välutbildad arbetskraft bättre bör återspeglas i högskolans dimensionering och utbud. Utskottet har tidigare konstaterat (bet. 2011/12:UbU17 s. 23) att ansvaret för högskolans utbildningsutbud huvudsakligen ligger hos landets lärosäten. Även i fråga om innehållet i utbildningarna har utskottet flera gånger tidigare (bl.a. i bet. 2009/10:UbU16) i fråga om lärarutbildningens innehåll uttalat att det är vid respektive lärosäte som kompetensen finns för att avgöra vad utbild-

ningarna i detalj ska innehålla för att en student ska uppnå målen i examensbeskrivningen. Utskottet har således ansett att det inte var en fråga för regeringen eller riksdagen.

Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden och anser att lärosätenas ansvar inte enbart gäller utbudet av eller innehållet i utbildningar utan även hur utbildningar distribueras. Det kan finnas goda skäl att utveckla formerna för nät- och distansutbildning samt användningen av modern teknik i olika utbildningar. Utskottet finner dock att det i första hand måste vara universitet och högskolor, och inte regeringen eller riksdagen, som utifrån studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov tar ställning till hur en utbildning ska organiseras och med vilket stöd och i vilken form den ska erbjudas och distribueras.

När det gäller motionsyrkandet om den digitala agendan konstaterar utskottet att riksdagen i december 2011 beslutade att tidigare it-politiska mål och delmål om tillväxt och kvalitet (prop. 2004/05:175) skulle upphävas och ersättas med ett nytt mål om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Regeringen har vidare beslutat om en ny strategi för it-politiken, It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige (dnr N2011/342/ITP). I den digitala agendan presenteras ambitioner och insatser som syftar till att tillvarata de möjligheter som digitaliseringen ger. När det gäller skola och undervisning anges i den digitala agendan att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Som ett sätt att åstadkomma detta anger regeringen bl.a. att en ny examensbeskrivning för lärar- och förskollärarytbildningarna har införts. De nya författningarna bedöms ge förutsättningar för bättre digital kompetens hos lärare, elever och studenter.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att mål och insatser inom skola och undervisning ingår i regeringens digitala agenda. Återigen vill utskottet dock betona att det är universitet och högskolor själva med utgångspunkt i examensmålen som måste avgöra hur varje utbildning ska utformas, vad den ska innehålla och huruvida modern teknik ska användas.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motion 2012/13: Ub459 (MP) yrkandena 1–3.

Andrahandsuthyrning av bostäder till studenter

Regeringen beslutade i juli 2010 om möjlighet för vissa lärosäten att upplåta lägenheter för bostadsändamål (dnr U2010/4277/UH). Av beslutet framgår att Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan, Malmö högskola, Södertörns högskola och Sveriges lantbruksuniversitet under provotiden 2010–2015 får upplåta lägenheter i andra hand för bostadsändamål till studenter samt gästforskare på respektive lärosäte.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 18 s. 60) anförs att regeringen avser att förlänga möjligheten med ett år till utgången av 2016 i syfte att underlätta den långsiktiga planeringen för de universitet och högskolor som har fått möjlighet att upplåta lägenheter för bostadsändamål till studenter och för att samtidigt kunna utvärdera försöksverksamheten.

I februari 2011 gav regeringen Högskoleverket i uppdrag att utvärdera de ovan nämnda lärosätenas möjlighet att upplåta lägenheter för bostadsändamål till studenter (dnr U2011/680/UH). Den 1 januari 2013 övergick uppdraget till Universitetskanslersämbetet. Uppdraget innebär bl.a. att myndigheten ska beskriva hur lärosätena bedriver arbetet med andrahandsuthyrningen och utvärdera hur lärosätenas möjlighet att hyra ut bostäder i andra hand har påverkat studenternas tillgång till studentbostad på studieorten samt huruvida lärosätena använder möjligheten till andrahandsuthyrning strategiskt vid rekrytering av studenter. Dessutom ska Högskoleverket presentera en samlad bild och en redovisning per lärosäte över upplåtandet av lägenheter i andra hand för bostadsändamål när det gäller omfattningen, beläggningsgraden, kostnaderna och intäkterna.

Utskottet anser, i likhet med motionären, att det är angeläget att lösa den bostadsbrist som drabbar studenter på vissa orter. Mot denna bakgrund är försöksverksamheten där vissa lärosäten tillåts upplåta lägenheter för bostadsändamål välkommen. Utskottet anser dock att Universitetskanslersämbetet bör få utvärdera försöksverksamheten enligt den ordning och under den tidsrymd som regeringen har beslutat om. Utskottet vill således inte i nuläget förespråka att möjligheten för vissa lärosäten att upplåta lägenheter för bostadsändamål permanentas.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub280 (KD).

Inrättande av nya utbildningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om möjligheter för elitidrottare att kombinera idrott och studier, att utveckla fler eftergymnasiala utbildningar som kan leda till examen och gesällbrev, nationell grundutbildning på högskolenivå inom psykiatri och yrkesutbildning för mötesplanerare.

Jämför reservationerna 4 (S) och 5 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 33 föreslår motionärerna att det skapas möjligheter för elitidrottare att kombinera idrott och studier. I motionen framhålls att elitidrottare bör ges särskilda förutsättningar för högskolestudier, bl.a. genom

att det på respektive lärosäte finns förståelse för elitidrottares särskilda behov av flexibilitet m.m. I samma motion yrkande 34 föreslås att möjligheten att inrätta ett samlat nationellt program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär efter den aktiva idrottstiden bör ses över. Motionärerna menar att det behövs ett samlat nationellt grepp där staten, högskolor och kommuner samverkar kring olika insatser.

I motion 2012/13:Kr245 av Tina Ehn (MP) yrkande 7 konstateras att det vid Göteborgs universitet finns en kandidatutbildning i slöjd och kulturhantverk med inriktning mot ledarskap och entreprenörskap. I motionen begärs ett tillkännagivande om att utveckla fler eftergymnasiala utbildningar som kan leda till examen och gesällbrev.

I motion 2012/13:Ub221 av Penilla Gunther (KD) framhålls att möjligheterna till en nationell grundutbildning på högskolenivå inom psykiatri bör utredas.

I motion 2012/13:Ub269 av Penilla Gunther (KD) yrkande 2 understryks behovet av en etablerad yrkesutbildning för mötesplanerare enligt internationell standard. För att höja statusen för den svenska mötesindustrin bör, enligt motionären, yrkesutbildning för mötesplanerare etableras vid någon av de svenska högskolorna eller universiteten.

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkanden om inrättande av nya utbildningar har behandlats av utskottet vid en rad tillfällen, senast under det förra riksmötet. Utskottet konstaterade då (bet. 2011/12:UbU17 s. 23) att ansvaret för högskolans utbildningsutbud, inklusive start av nya utbildningar, huvudsakligen ligger hos landets lärosäten.

Utskottet vidhåller denna ståndpunkt (se även ovan under avsnittet Övergripande högskolefrågor) och avstyrker motionerna 2012/13:Ub221 (KD), 2012/13:Ub269 (KD) yrkande 2, 2012/13:Kr245 (MP) yrkande 7 och 2012/13:Kr320 (S) yrkandena 33 och 34.

Framtida förstärkningar av vissa utbildningar och lärosäten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. satsningar på mindre lärosäten, satsning på Lunds universitets historiska museum, universitetsstatus, samgåenden och åtgärder för fler läkare, civilingenjörer m.fl.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

Satsningar på vissa lärosäten

I motion 2012/13:Ub290 av Krister Örnfjäder (S) efterlyser motionären en fortsatt satsning på de nya högskolorna så att de kan utgöra självständiga och vetenskapligt väl meriterade forsknings- och utbildningscentrum.

I motion 2012/13:Ub360 av Jörgen Hellman m.fl. (S) framhålls att regeringen bör genomföra en översyn av möjligheterna att låta de mindre högskolorna få väsentligt större andel av forskningsanslagen än i dag.

I motion 2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 3 menar motionärerna att flera indikatorer pekar på att Stockholmsregionens högskole-resurser i dag är underdimensionerade. Motionärerna menar att Stockholmsregionen bör få ett tillskott av högskoleplatser så att den relativa tillgången till platser är minst lika stor som i konkurrerande regioner. Vidare framhålls att kvaliteten på flera högskoleutbildningar måste förbättras. I samma motion yrkande 6 påtalas behovet av fler förskollärare för att öka välfärdens tillgänglighet och kapacitet i Stockholmsregionen.

I motion 2012/13:Ub267 av Anders Hansson (M) begärs ett tillkännagivande om en översyn av möjligheten att öka statens engagemang för Lunds universitets historiska museums arbete med att omhänderta arkeologiska fynd. Enligt motionären har Lunds universitet i praktiken ansvar för att finansiera södra Sveriges omhändertagande av fornyfynd utan att få motsvarande extra resurser.

Universitetsstatus

I motion 2012/13:Ub451 av Phia Andersson (S) efterfrågas en översyn för att undersöka möjligheterna att Högskolan i Borås blir det tredje universitetet i Västsverige.

Samgåenden

I motion 2012/13:Ub344 av Lars Beckman (M) föreslås en översyn om ett framtida samarbete mellan Högskolan i Gävle och ett universitet.

Åtgärder för fler läkare, civilingenjörer m.fl.

I motion 2012/13:Ub506 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) begärs åtgärder för att minska underskottet på läkare, civilingenjörer och andra bristyrken. Motionärerna efterlyser upplysningskampanjer om vilka utbildningar som bedöms efterfrågas i framtiden, samt vad det innebär att arbeta inom dessa yrken. Detta bör ske i samarbete med grund- och gymnasieskolor och kan även kompletteras med justering av studiestöden så att det blir förhållandevis mer attraktivt att välja de utbildningsprogram som efterfrågas. Motionärerna menar vidare att anslagen till universitet och högskolor bör justeras så att det blir mer attraktivt att tillhandahålla utbildningar som leder till bristyrken.

Utskottets ställningstagande

Satsningar på vissa lärosäten

När det gäller frågan om ytterligare utbyggnad av högskolan erinrade utskottet vid behandling av budgetpropositionen för 2013 (bet. 2012/13:UbU1 s. 86) om att en av de stora satsningar som regeringen och riksdagen beslutade om inom utbildningsområdet för 2010 och 2011 var den tillfälliga satsningen på 10 000 nya platser vid 25 universitet och högskolor, till en kostnad om totalt 700 miljoner kronor per år (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126). Utbildningsplatserna fördelades framför allt mot bakgrund av de bedömningar som lärosätena själva gjorde av möjligheterna att med bibehållen kvalitet öka antalet platser. Utskottet välkomnade denna satsning och ansåg den vara tillräcklig utifrån de givna förutsättningarna (bet. 2009/10:UbU1 s. 47). Utskottet framhöll också att en utbyggnad av högskolan alltid bör ske med bibehållen kvalitet.

Den tillfälliga satsningen upphörde 2012 i enlighet med den bedömning som gjordes i samma proposition. Under 2012 fick dock universitet och högskolor behålla anslag motsvarande 4 500 platser, ca 330 miljoner kronor, som annars skulle ha dragits in med anledning av införandet av studieavgifter för studenter från länder utanför EES och Schweiz. En sådan neddragning gjordes 2011.

Genom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:UbU1, rskr. 2012/13:113) tillförs universitet och högskolor 300 miljoner kronor för grundutbildning för att möta en fortsatt hög efterfrågan på högre utbildning. Regeringen beräknar att denna tillfälliga satsning bör gälla också för 2014 och 2015. Enligt den uppfattning som utskottet har gett uttryck för tidigare (bet. 2012/13:UbU1 s. 86) är regeringens förslag väl avvägt när det gäller att möta den höga efterfrågan på högre utbildning. Utskottet står fast vid detta ställningstagande.

När det gäller motionsyrkandet om Lunds universitets historiska museum kan utskottet konstatera att Lunds universitet tilldelas medel för omhändertagande av arkeologiska fynd från anslaget 2:71 *Särskilda medel till universitet och högskolor m.m.* inom utgiftsområde 16. För 2013 uppgår medlen för detta ändamål till 2 842 000 kronor. Utskottet noterar vidare att Lunds universitet i sitt budgetunderlag till regeringen för 2013–2015 (dnr LS2011/902) inte begärt ökade resurser för omhändertagande av arkeologiska fynd. Utskottet finner inte att det finns skäl för riksdagen att ta ställning i denna fråga.

Med anledning av ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub267 (M), 2012/13:Ub290 (S), 2012/13:Ub360 (S) och 2012/13:N371 (S) yrkandena 3 och 6.

Universitetsstatus

Utskottet har tidigare anfört (bet. 2011/12:UbU17 s. 23–24) att de högskolor som inte är universitet ska kunna ges möjlighet att utfärda examina på forskarnivå inom områden där de har särskilt goda förutsättningar. Våren 2009 beslutade riksdagen om en ny ordning för beslut om tillstånd att utfärda examen inom forskarutbildningen. I propositionen Forskarutbildning med profilering och kvalitet (prop. 2008/09:134) föreslog regeringen att alla högskolor ska ha möjlighet att ansöka om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå. Riksdagen beslutade den 10 juni 2009 i enlighet med regeringens förslag (bet. 2008/09:UbU18, rskr. 2008/09:276). Examenstillstånd kan efter ansökan och prövning ges inom avgränsade områden som är smalare än de tidigare vetenskapsområdena. Universitetskanslersämbetet beslutar om sådana tillstånd. Tillståndet att utfärda en examen på forskarnivå inom ett visst område kan också dras in för såväl universitet som högskolor, om det finns brister i utbildningens kvalitet. Den nya lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2010.

Frågan om universitetsstatus togs upp i samma ärende som ovan (prop. 2008/09:134, bet. 2008/09:UbU18, rskr. 2008/09:276). Mot bakgrund av dels de nya möjligheterna för högskolorna att ansöka om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå, dels en bedömning av vad som är forskningsstrategiskt lämpligt och statsfinansiellt möjligt, föreslog regeringen att riksdagens tidigare ställningstagande beträffande universitetsbegreppet och förutsättningarna för att ett statligt lärosäte ska få benämnas universitet inte längre skulle gälla. Det innebar att högskolornas möjlighet att ansöka om universitetsstatus upphörde. Av dessa skäl skulle regeringen inte heller bifalla redan inkomna ansökningar om universitetsstatus.

Utskottet delade vid detta tillfälle regeringens bedömning att det inte är aktuellt med uppbyggnad av nya universitet och uttalade (bet. 2008/09:UbU18 s. 18–19) bl.a. att de nya möjligheterna för högskolorna att dels få tillstånd att utfärda examina på forskarnivå, dels höja sina forskningsanslag genom att prestera hög kvalitet sammantaget gör att de skäl som främst legat bakom ansökningarna inte längre finns kvar.

Utskottet anser att högskolorna har fått nya goda förutsättningar att profilera sig och koncentrera sina resurser till att uppnå en kvalitet som i sin tur leder till nya resurser.

De ställningstaganden som regeringen och riksdagen gjorde om universitetsstatus i samband med behandlingen av proposition 2008/09:134 gäller fortfarande. Utskottet ser inga skäl att göra en annan bedömning och avstyrker motion 2012/13:Ub451 (S).

Samgåenden

Frågan om samarbeten och samgående mellan lärosäten aktualiserades i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 62–63). För att kunna nå en ökad kvalitet i högre utbildning och forskning är det enligt regeringens uppfattning nödvändigt med en ökad koncentration av

kompetens genom att lärosätena profilerar sig och utvecklar samverkan med varandra. På så sätt kan utbildnings- och forskningsmiljöerna stärkas och lärosätenas konkurrenskraft öka, sårbarheten minska samtidigt som resurserna utnyttjas effektivare. Regeringen underströk i propositionen att förstklassig utbildning och forskning kan bedrivas vid såväl större som mindre lärosäten. Utbildning bör enligt regeringens mening finnas på många platser i landet för att underlätta för fler att studera.

Samtidigt har flera lärosäten enligt propositionen en verksamhet som riskerar att bli känslig för omvärldsförändringar. Det gäller t.ex. lärosäten med en hög andel tredjelandsstudenter, hög andel distansstudenter eller med ett utbildningsutbud med stor koncentration av enskilda större utbildningar som har fått kritik i Högskoleverkets eller Universitetskanslersämbetets utvärderingar, exempelvis lärar- och sjuksköterskeutbildningar. Förändring av organisationen bör enligt regeringen bygga på lärosätenas egna bedömningar och på frivillighet. På framställan från lärosäten kommer regeringen att kunna stödja frivilliga sammanslagningar av lärosäten. Totalt avsattes 20 miljoner kronor för 2012 genom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98). Genom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2013 har 75 miljoner kronor avsatts för innevarande år (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:UbU1, rskr. 2012/13:113).

Utskottet har vid behandling av ovan nämnda budgetpropositioner inte haft något att erinra utan har tillstyrkt regeringens förslag. Utskottet står fast vid detta men vill, i likhet med regeringen, betona att förändringar av lärosätets organisation bör bygga på lärosätets egna bedömningar och på frivillighet. Ett samgående mellan två lärosäten bör, enligt utskottets mening, således inte initieras genom ett uttalande från riksdagen. Utskottet avstyrker därmed motion 2012/13:Ub344 (M).

Åtgärder för fler läkare, civilingenjörer m.fl.

Motionsyrkanden om satsningar på vissa utbildningar har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, senast i budgetbetänkandet. Utskottet lyfte vid detta tillfälle särskilt fram att det är angeläget med ökad dimensionering av vissa utbildningar (bet. 2012/13:UbU1 s. 87). Utskottet betonade vidare att studenternas efterfrågan av utbildningar och lärosäten samt arbetsmarknadens uttalade behov av välutbildad arbetskraft bättre bör återspeglas i högskolans dimensionering och utbud. Utskottet ställde sig därmed bakom regeringens förslag om ändrad dimensionering av vissa utbildningar. Det handlar om en tidigare beslutad utbyggnad av läkarutbildning, tandläkarutbildning, sjuksköterskeutbildning samt civilingenjör- och högskoleingenjörutbildning som regeringen i budgetpropositionen för 2013 föreslog ska fortsätta. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:UbU1, rskr. 2012/13:113). Delvis finansieras utbyggnaden genom omfördelningar mellan lärosäten med resultatet att utbildningar som möter studenternas efterfrågan och ett uttalat behov på

arbetsmarknaden prioriteras. Enligt tidigare uppgifter från Utbildningsdepartementet innebär utbyggnaden under den förra och innevarande mandatperioden att antalet nybörjarplatser på läkar- och tandläkarutbildningen ökar med 44 respektive 36 procent under perioden 2006–2015. Antalet nybörjarplatser ökar under samma period med 11 procent. Utskottet har välkomnat denna kraftiga utbyggnad.

Utskottet står fast vid sitt tidigare ställningstagande och menar att påbörjade och genomförda insatser är viktiga för att förhindra framtida arbetskraftsbrist inom vissa yrken. Utskottet är därmed i nuläget inte berett att ställa sig bakom ytterligare åtgärder och avstyrker motion 2012/13:Ub506 (SD).

Läroutbildningens struktur och innehåll m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. bedömning, hbtq-kompetens, lärostilar, slöjdämnet, retorik, ledarskap och kunskap om hedersrelaterat våld inom läroutbildningen, utbildningsvetenskapligt vetenskapsområde, Waldorfläroutbildning, teckenspråksläroutbildning och medel från Lärolyftet till genuspedagoger.

Jämför reservationerna 7 (MP), 8 (SD) och 9 (MP, V).

Motionerna

Utbildningens innehåll

I kommittémotion 2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 8 framhålls att läroutbildningen måste stärkas på området bedömning mot bakgrund av att en låg andel av nyexaminerade lärare uppger att de har fått tillräcklig utbildning i bedömning.

I kommittémotion 2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) påtalas behovet av hbtq-kompetens inom olika yrkesgrupper och i olika utbildningar. I motionens yrkande 1 framhålls att fortbildning och kompetenshöjande insatser behövs inom vårdsektorn och att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur hbtq-kunskap ska tillförsäkras i vården. I motionens yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om obligatorisk undervisning i hbtq-frågor inom läroutbildningen.

Även i motion 2012/13:Ub262 av Sara Karlsson (S) lyfts behovet av hbtq-kunskap inom alla utbildningar som leder till människovårdande yrken fram. Motionären anför att det är av största vikt att alla som genomgår utbildning för att arbeta med människor, exempelvis lärare, polis, socionom, psykolog, jurist, sjuksköterska, undersköterska och barnskötare får grundläggande utbildning i hbtq-frågor inom utbildningsprogrammet.

I motion 2012/13:Ub411 av Åsa Lindestam (S) betonas att det måste vara samhällets ansvar att se till att alla elever som lämnar skolan har fått möjlighet att nå samtliga mål. Därför föreslår motionären att det ställs krav på att lärarutbildningen ska innehålla större inslag av olika lärtilar.

I motion 2012/13:Ub416 av Ingela Nylund Watz (S) framhålls att det behövs en nationell strategi för att säkerställa att slöjdamnet även i fortsättningen kan bidra till att utveckla elevernas manuella och intellektuella förmågor. Motionären föreslår därför att obehöriga slöjdlärare ges möjlighet att få kompletterande utbildning, att staten bevakar vilka konsekvenser den reformerade lärarutbildningen får för slöjdamnet och att regeringen överväger att inrätta ett nationellt centrum för slöjddidaktik.

I motion 2012/13:Ub338 av Hans Wallmark (M) konstaterar motionären att få lärare utbildas i retorik. Därför begärs ett tillkännagivande om att inom lärarutbildningen markera vikten av kunskap i retorik.

Motionärerna framhåller i motion 2012/13:Ub461 av Margareta Larsson och Richard Jomshof (båda SD) att det behövs ytterligare fokus på ledarutbildning inom läraryrket. Därför föreslås att ledarskapsutbildning ska vara en integrerad del av lärarutbildningen.

I motion 2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 4 menar motionärerna att skolan spelar en mycket viktig roll när det gäller kampen mot den kvinnoförtryckande hederskulturen. Därför föreslås obligatoriska kurser om hedersrelaterat våld och förtryck inom lärarutbildningen.

Utbildningsvetenskapligt vetenskapsområde

I motion 2012/13:Ub408 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 2 påtalas att lärarutbildningen saknar ett eget vetenskapsområde. Därmed saknas också möjligheten att med akademisk frihet utveckla och forma forskning till stöd för skola och lärarutbildning. Motionärerna vill långsiktigt garantera och öka kompetensen hos lärare och skolor genom att satsa på forskning och forskarutbildning. Därför föreslås en översyn om möjligheten att inrätta ett utbildningsvetenskapligt vetenskapsområde.

Waldorflärlarutbildning

I motion 2012/13:Ub462 av Jabar Amin m.fl. (MP) konstateras att Waldorfskolorna sedan 50-talet har varit en viktig del av det svenska skolväsendet som på många sätt har bidragit till utvecklingen och mångfalden i skolan. När det inte längre finns en integrerad och finansierad Waldorflärlarutbildning i den ordinarie lärarutbildningen hotas de svenska Waldorfskolornas existens. Motionären begär därför att regeringen tar initiativ för att säkra den svenska Waldorflärlarutbildningen.

Teckenspråkläroverutbildning

Enligt motion 2012/13:Ub204 av Anders Andersson och Lars-Axel Nordell (båda KD) saknas det tillräckliga lärarresurser för att tillgodose de dövas behov. Därför föreslår motionärerna att regeringen ser över behovet av en teckenspråkläroverutbildning.

Medel från Lärolyftet till genuspedagoger

I kommittémotion 2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5 föreslås att de pengar som regeringen har avsatt till lärover fortbildning och kompetensutveckling i Lärolyftet också ska komma genuspedagoger till del. Det är, enligt motionärerna, viktigt att redan utbildade genuspedagoger ges möjlighet att fortbilda sig och få kontinuerlig kompetensutveckling.

Utskottets ställningstagande

Utbildningens innehåll

När det gäller motionsyrkanden med förslag på vad lärover utbildningen bör innehålla kan utskottet konstatera att bl.a. målen för respektive examen anges i högskoleförordningens (1993:100) bilaga 2 (examensordningen). Ett antal mål anges under var och en av rubrikerna Kunskap och förståelse, Färdighet och förmåga samt Värderingsförmåga och förhållningssätt. För ämnesläroverexamen anges bl.a. under rubriken Kunskap och förståelse att studenten ska visa sådan kunskap om barns och ungdomars utveckling, lärover, behov och förutsättningar som krävs för den verksamhet som utbildningen avser samt visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap. Under rubriken Färdighet och förmåga anges bl.a. att studenten ska visa fördjupad förmåga att skapa förutsättningar för alla elever att lärover och utvecklas, visa förmåga att ta till vara eleverns kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärover och utveckling och visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Under rubriken Värderingsförmåga och förhållningssätt anges bl.a. att studenten ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

Vid behandlingen av propositionen Bäst i klassen – en ny lärover utbildning (prop. 2009/10:89) behandlade utskottet även ett antal följdmotioner som handlade om vilka områden lärover utbildningen bör omfatta, exempelvis frågor om genus, hbt, sex och samlevnad och hållbar utveckling (bet. 2009/10:UbU16). Utskottet menade, i likhet med regeringen, att flertalet av de angelägna områdena bör kunna rymmas inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Utskottet ansåg vidare, i likhet med regeringen, att lärosätena bör ansvara för den närmare bedömningen av vilka kurser som bör ingå i den utbildningsvetenskapliga kärnan och för innehållet i dessa.

Utskottet uttalade att det är där kompetensen finns för att avgöra vad utbildningarna i detalj ska innehålla för att en student ska uppnå målen i examensbeskrivningen. Utskottet ansåg således att det inte var en fråga för regeringen eller riksdagen. Även vid senare riksmöten har utskottet avstyrkt motionsyrkanden om lärarutbildningens innehåll av samma skäl (bl.a. i bet. 2011/12:UbU17 s. 29–30).

Utskottet ser inte några skäl att nu göra en annan bedömning. Således står utskottet fast vid att detaljfrågor om lärarutbildningens innehåll inte bör vara föremål för uttalanden från riksdagen. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub262 (S), 2012/13:Ub281 (V, MP) yrkande 4, 2012/13:Ub338 (M), 2012/13:Ub411 (S), 2012/13:Ub416 (S), 2012/13:Ub461 (SD), 2012/13:Ub516 (MP) yrkande 8 och 2012/13:So595 (MP) yrkandena 1 och 6.

Utbildningsvetenskapligt vetenskapsområde

Riksdagens beslut med anledning av den förra forsknings- och innovationspropositionen innebar en ny modell för resurstilldelning för forskning och utbildning på forskarnivå (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160). Modellen innebär att anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå, utöver en basresurs som beräknas utifrån antalet helårsstudenter, fördelas i konkurrens mellan lärosäten utifrån respektive lärosätes resultat mätt med indikatorerna externa medel samt vetenskaplig produktion och dess genomslag i form av citeringar. Mot den bakgrunden föreslog regeringen i proposition 2008/09:134 att riksdagens tidigare ställningstagande om indelning i vetenskapsområden och om principer för fördelning av resurser till forskning och forskarutbildning inte längre skulle gälla. Riksdagens beslut med anledning av propositionen (bet. 2008/09:UbU18, rskr. 2008/09:276) innebär att vetenskapsområde har avvecklats som grund för fördelning av resurser och för rätten att anordna och examinera inom forskarutbildning.

Beträffande förslagen i den förra forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50) uttalade utskottet bl.a. att vetenskapsområden är en alltför bred indelning för att normalt avspegla de faktiska forskningsprofiler som finns vid högskolorna. I stället bör examenstillstånd i utbildning på forskarnivå kunna tilldelas smalare och mer tydligt definierade områden. Vidare ansåg utskottet att andra högskolor än universitet borde kunna få tillstånd att utfärda examina på forskarnivå för ett sådant forskningsområde (bet. 2008/09:UbU4 s. 23).

Utskottet kan konstatera att det vid riksdagens behandling av proposition 2008/09:134 fanns ett brett stöd för förslaget att avveckla vetenskapsområden som grund för resurser och examenstillstånd. Utskottet har ingen anledning att ändra tidigare ståndpunkter och anser att det nuvarande systemet skapar förutsättningar för hög kvalitet i forskning och utbildning på forskarnivå, inte minst eftersom en tydligare profilering än i det tidigare

systemet uppmuntras. Utskottet menar således, till skillnad från motionärerna, att detta system ger goda möjligheter att med akademisk frihet utveckla och forma forskning till stöd för skola och lärarutbildning.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub408 (S) yrkande 2.

Waldorflärarytildning

Utskottet konstaterade vid behandling av liknande motionsyrkanden under föregående riksmöte att ansvaret för högskolans utbildningsutbud, inklusive start av nya utbildningar, huvudsakligen ligger hos landets lärosäten (bet. 2011/12:UbU17 s. 23). Utskottet erinrade också om att Högskoleverket (sedan den 1 januari 2013 den nya myndigheten Universitetskanslersämbetet) beslutar om tillstånd att utfärda examina på grundnivå och avancerad nivå för universitet och högskolor. Enskilda utbildningsanordnare ansöker om examenstillstånd hos Utbildningsdepartementet.

I svaret på skriftlig fråga 2010/11:459 om statligt finansierad utbildning för Waldorflärare anförde statsrådet Jan Björklund bl.a. att det finns flera alternativa vägar med möjlighet till statlig finansiering för att försörja Waldorfskolor och Waldorfförskolor med lärare och förskollärare. En väg är, enligt statsrådet, att Waldorfhögskolan, Waldorfakademin eller någon annan utbildningsanordnare inom området själv ansöker om examenstillstånd för någon eller några av de nya lärar- eller förskolläraryamina. Universitetskanslersämbetet bedömer då om utbildningen uppfyller de kvalitetskrav som ställs för att examenstillstånd ska kunna beviljas. Utbildningsanordnare inom området har även möjlighet att söka samarbete med något eller några av de lärosäten i Sverige som fått examenstillstånd och som kommer att bedriva lärar- och förskollärarytildning. Statsrådet framhöll även att det i styrdokumentet för den nya lärarutbildningen inte finns några hinder för att integrera t.ex. Waldorfpedagogik i utbildningen. Det är i stället upp till varje lärosäte att avgöra vilken profil man vill ge sin utbildning och vilka samarbeten man vill ingå i.

Utskottet konstaterar att de nuvarande reglerna medger flera alternativ för att säkerställa att det utbildas Waldorflärare. Utskottet finner mot denna bakgrund inte att det finns några skäl för riksdagen att förorda särskilda initiativ i fråga om Waldorflärarytildning. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub462 (MP).

Teckenspråklärarytildning

Utskottet har flera gånger avstyrkt motionsyrkanden om fler utbildade teckenspråklärare, senast i betänkande 2010/11:UbU11 (s. 9). Utskottet hänvisade vid detta tillfälle till befintliga utbildningar och bl.a. till att universitet och högskolor ansvarar för utbudet av högskoleutbildningar.

I april 2012 gav riksdagen regeringen till känna att teckenspråk bör likställas med moderna språk i fråga om meritpoäng (bet. 2011/12:UbU17, rskr. 2011/12:192). Denna fråga bereds för närvarande i Regeringskansliet och en promemoria med förslag om detta har remitterats (dnr U2013/83/UH).

Utskottet ser inga skäl att med anledning av detta göra en annan bedömning än tidigare. Således avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub204 (KD).

Medel från Lärarlyftet till genuspedagoger

Vad gäller genuspedagoger aviserades i budgetpropositionen för 2002 (prop. 2001/02:1) en satsning för att utbilda pedagogiskt kvalificerade resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap. Syftet var att stärka och stödja skolornas kunskap och kompetens och målet var att det 2004 skulle finnas minst en utbildad lärare eller pedagog i varje kommun. Dessa resurspersoner skulle arbeta med jämställdhetsfrågor i den pedagogiska praktiken för att höja kvaliteten och öka måluppfyllelsen inom detta kunskapsområde.

Utskottet kan konstatera att Lärarlyftet II, som är inriktat på att lärare ska bli behöriga i alla skolformer, ämnen och årskurser där de undervisar, år 2011 ersatte det tidigare Lärarlyftet som var en mer generell fortbildningssatsning. Skolverket har regeringens uppdrag att ansvara för satsningen.

Av förordningen (2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare samt fritidspedagoger och motsvarande framgår att fortbildningen av lärare inom ramen för Lärarlyftet II syftar till att ge dem behörighet för den undervisning de bedriver, så att elevernas måluppfyllelse kan öka. Fortbildningen av fritidspedagoger och motsvarande syftar till att ge dem behörighet för undervisning i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen i årskurserna 1–6 i grundskolan eller sameskolan, så att elevernas måluppfyllelse i dessa ämnen kan öka.

Avsikten med Lärarlyftet II är att ge lärare med lärexamen möjlighet att komplettera för att bli behöriga för all den undervisning de bedriver och ge fritidspedagoger möjlighet att bli behöriga i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen.

Utskottet anser att inriktningen på Lärarlyftet II är angelägen och ser ingen anledning att ändra detta. Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub212 (V) yrkande 5.

Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av tillträdesreglerna och förändringar i systemet med meritpoäng, arbetslivserfarenhet, antagningsprov för lärarutbildning, högskoleprov för synskadade, högskolekurser för gymnasieelever, breddad rekrytering, snabbspår för invandrade akademiker, rekrytering av utländska studenter samt studentinflytande.

Jämför reservationerna 10 (S, MP, V), 11 (S), 12 (MP) och 13 (SD).

Motionerna

Förändring av meritpoängssystemet m.m.

I kommittémotion 2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18 begär motionärerna att antagningssystemet till högskolan ses över i sin helhet då det har blivit alltför komplicerat och kommer att leda till ökad social snedrekrytering till högre studier. I motionen konstateras vidare att konstruktionen av meritpoängssystemet i gymnasieskolan innebär att språkval som eleven gör i mellanstadiet kan bli avgörande för om eleven senare kan komma in på ett efterlängtat högskoleprogram. Motionärerna anser även att kurser i modersmål ska ge meritpoäng på samma sätt som kurser i moderna språk.

Även i partimotion 2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8 framhålls att kurser i modersmål bör ge meritpoäng. Motionärerna anför att så länge språkstudier är extra meriterande vid antagning till högskolan ska detta även gälla studier i modersmål. Motionärerna framhåller även att fler elever bör ges möjlighet att få betyg i sitt modersmål genom prövning och att elever ska ha rätt att få kunskaper i alla språk provade oavsett om dessa erbjuds i kommunen eller inte.

Arbetslivserfarenhet

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 9 begärs att arbetslivserfarenhet återigen bör vara meriterande vid tillträde till högskoleutbildning. Enligt motionärerna skulle det leda till fler erfarenheter och perspektiv i studentgruppen, vilket höjer utbildningens kvalitet.

Antagningsprov för lärarutbildning

I motion 2012/13:Ub276 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) framhålls att lämpliga lärare med hög kompetens är en förutsättning för att eleverna ska få de bästa tänkbara verktygen för att nå målen, både

utbildningsmässigt och för att bli goda samhällsmedborgare. Mot den bakgrunden föreslås ett antagningsprov till lärarutbildningen med både en teoretisk och en motivationsmässig del.

Högskoleprov för synskadade

I motion 2012/13:Ub374 av Olle Thorell (S) framhålls att förutsättningarna för att delta i högskoleprovet flera gånger inte är lika för alla. Motionären menar att de som är gravt synskadade diskrimineras då möjligheten att få skriva om det särskilda högskoleprovet är begränsat till fyra gånger för dem medan övriga blivande studenter kan skriva om provet ett obegränsat antal gånger. Mot bakgrund av detta begär motionären att dagens diskriminerande regler som utestänger många synskadade tas bort.

Högskolekurser för gymnasieelever

I motion 2012/13:Ub294 av Anders Ahlgren och Annika Carlsson (båda C) begärs ett tillkännagivande om att låta högpresterande gymnasieelever få chansen att delta i högskolekurser på nätet både för att ge stimulans och för att ge elever på mindre orter och från olika miljöer en möjlighet att delta. Motionärerna menar att det självklart måste finnas krav på förkunskaper, men att det finns lösningar i andra länder som Sverige skulle kunna inspireras av för att ge gymnasieelever chansen att ”smygstarta” på högskolan.

Breddad rekrytering

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8 framhålls att arbetet med breddad rekrytering behöver integreras i lärosätenas övriga arbete och bedrivs strategiskt. För ökad framgång med breddad rekrytering till högre utbildning krävs, enligt motionärerna, en tydligare styrning och en myndighet med uppdrag att främja breddad rekrytering som kan stödja lärosätenas arbete. Vidare framhålls i motionen att insatser för att öka den breddade rekryteringen måste intensifieras såväl på nationell nivå som på varje lärosäte.

Snabbspår för invandrade akademiker

I kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 föreslås ett nytt och snabbt spår in på högskolan för invandrade akademiker med intensivkurser i svenska, gärna i kombination med kompletterande utbildning. Motionärerna anser att Arbetsförmedlingen ska vara ansvarig för de nyanländas etablering på arbetsmarknaden men att högskolor och universitet har en viktig roll att spela för invandrade akademiker när det gäller såväl validering som kompletterande utbildning.

Rekrytering av utländska studenter

I motion 2012/13:Ub503 av Kent Härstedt och Sven-Erik Bucht (båda S) yrkande 1 anförs att Sverige ska vara en attraktiv destination för studenter, forskare och kvalificerad arbetskraft från andra länder. Dessa talanger behöver tas till vara och bidrar i högsta grad till landets fortsatta utveckling. Motionärerna framhåller därför att utländska studenter och forskare bör ses som en tillgång för att utveckla Sverige som kunskaps- och innovationsnation.

I samma motion yrkande 4 begärs att staten tar initiativ till att i samverkan med näringsliv och akademi skapa fler stipendiemöjligheter för utländska studenter. För att behålla en hög attraktionskraft behövs, enligt motionärerna, en bättre samordning mellan myndigheter, en översyn för att undanröja snåriga regelverk och att fler stipendier inrättas.

Studentinflytande

Enligt kommittémotion 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 13 behövs en översyn av konsekvenserna av kårobligatoriets avveckling och av formerna för hur studentinflytandet kan säkras långsiktigt utan att innebära en stark beroendeställning till vare sig staten eller lärosätena.

Utskottets ställningstagande

Förändring av meritpoängssystemet m.m.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att beslut om regler gällande tillträde till högskoleutbildning huvudsakligen har ansetts vara regeringens ansvar. Förutom när det gäller ett fåtal grundläggande principer som är reglerade i högskolelagen (1992:1434), bl.a. att högskolorna så långt det är möjligt med hänsyn till kvalitetskraven ska ta emot alla behöriga sökande (4 kap. 1 §) och att ett urval ska göras om detta inte är möjligt (4 kap. 3 §), har riksdagen bemyndigat regeringen att meddela föreskrifter om tillträde till högskoleutbildning. Mot denna bakgrund kan utskottet även konstatera att riksdagen endast i undantagsfall har haft anledning att uttala sig om tillträdesregler annat än vad gäller övergripande principer.

Några av de nuvarande principerna behandlades av utskottet med anledning av propositionen Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet (prop. 2006/07:107, bet. 2006/07:UbU17, rskr. 2006/07:202). Förslagen gällde ändrade regler för grundläggande behörighet. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag. Bestämmelserna om grundläggande behörighet behandlades dessutom av utskottet med anledning av propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Också i detta fall tillstyrkte utskottet regeringens förslag om att anpassa reglerna till den reformerade gymnasieskolan. Under det förra riksmötet gav riksdagen dessutom regeringen till känna att

teckenspråk bör likställas med moderna språk i fråga om meritpoäng (bet. 2011/12:UbU17, rskr. 2011/12:192). Frågan bereds för närvarande och i februari 2013 remitterade Utbildningsdepartementet en promemoria med förslag om detta (dnr U2013/983/UH).

Regeringen har under den föregående och nuvarande mandatperioden gjort flera justeringar av regelverket. Bestämmelserna har anpassats till strukturen och innehållet i den nya gymnasieskolan, bl.a. genom att systemet med meritpoäng har förenklats och renodlats. Regeringen har även förändrat meritvärderingsbestämmelserna för sökande med betyg från utländsk gymnasial utbildning och öppnat för att sökande med äldre betyg ska kunna tillgodoräknas meritpoäng. Regeringen har i olika former informerat riksdagen om sådana förändringar. I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 16) aviserades t.ex. en särskild urvalsgrupp för sökande med betyg från den nya gymnasieskolan under året 2014–2017. Bakgrunden är att sökande från den nya gymnasieskolan bedöms vara bättre förberedda för högskolestudier än sökande som har gått ut gymnasieskolan före reformen. Samtidigt bedöms sökande från den nya gymnasieskolan ha svårare att konkurrera om högskoleplatser, bl.a. eftersom färre förväntas få högsta betyg. Utskottet hade inget att invända om detta vid behandlingen av budgetpropositionen (bet. 2012/13:UbU1).

Förutom tillkännagivandet om meritpoäng för teckenspråk under det förra riksmötet har utskottet endast haft anledning att ge övergripande kommentarer till regeringens redogörelser. Under riksmötet 2010/11 uttalade utskottet att det är bra att korrigeringar i regelverket görs när det uppstår oönskade effekter (bet. 2010/11:UbU11 s. 21–24). Utskottet har dessutom understrukit betydelsen av att antagningssystemet och dess regelverk ses som en helhet. En förändring bör alltid sättas i ett större sammanhang och dess konsekvenser noga belysas (bet. 2011/12:UbU17 s. 33).

Utskottet finner inte, till skillnad från motionärerna, att det finns behov av något ställningstagande från riksdagen om en förändring i meritpoängssystemet eller en översyn av tillträdesreglerna. Utskottet anser att meritpoängssystemet ger de effekter som var avsikten när det infördes, dvs. att uppmuntra fler elever att läsa fördjupningskurser i språk och matematik. Liksom tidigare menar utskottet däremot att det är bra att korrigeringar i regelverket görs när det uppstår oönskade effekter.

När det gäller meritpoäng för kurser i modersmål behandlade och avstyrkte utskottet ett liknande motionsyrkande under det förra riksmötet. Utskottet framhöll då att elever som läser modersmål kan pröva för betyg enligt kursplanerna för moderna språk i sitt modersmål (bet. 2011/12:UbU17 s. 33–34). En förutsättning för att en skolenhet ska få erbjuda provning i en kurs är att det bedrivs undervisning i kursen (8 kap. gymnasieförordningen [2010:2039]). Det är möjligt att pröva för betyg i modersmål i en annan kommun än den egna. Utskottet står fast vid den tidigare bedöm-

ningen och anser att möjligheten att pröva för betyg i modersmål ger möjligheter även för elever som läser modersmål att tillgodoräknas meritpoäng.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub494 (S) yrkande 18 och 2012/13:A393 (MP) yrkande 8.

Arbetslivserfarenhet

Frågor om arbetslivserfarenhet som merit för tillträde till högskoleutbildning behandlades av utskottet i samband med propositionen Vågar till högskolan för kunskap och kvalitet (prop. 2006/07:10). I propositionen föreslogs att den s.k. 25:4-regeln skulle avskaffas. Regeln innebar att grundläggande behörighet uppnåddes genom ålder i kombination med arbetslivserfarenhet. Utskottet menade, liksom regeringen, att det är felaktigt att ålder och arbetslivserfarenhet per automatik ger grundläggande behörighet. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag att avskaffa regeln med hänvisning till att den inneburit att det ställts olika krav om förväntade förkunskaper på olika grupper av sökande (bet. 2006/07:UbU17 s. 13).

I propositionen föreslog regeringen även att regeln om högskoleprovsresultat i kombination med arbetslivserfarenhet skulle avskaffas. Regeln innebar att hälften av de platser som fördelades på grundval av resultat på högskoleprovet skulle ges till sökande som dessutom hade minst fem års arbetslivserfarenhet på minst halvtid, den s.k. HA-gruppen. Dessa sökande fick ett poängtillägg för arbetslivserfarenhet till sitt högskoleprovsresultat. Utskottet tillstyrkte också detta förslag och menade att regeln om en särskild HA-grupp inneburit att äldre sökande gynnats framför yngre. Utskottet framhöll att urvalsreglernas utformning bör innebära att alla sökande oavsett ålder konkurrerar på lika villkor (bet. 2006/07:UbU17 s. 15).

Utskottet vill betona att syftet med dessa förändringar var att avskaffa bestämmelser om arbetslivserfarenhet som i praktiken premierade äldre sökande. Ambitionen var att i stället ge universitet och högskolor möjlighet att i högre grad ge ett värde till sådan arbetslivserfarenhet som var relevant för den sökta utbildningen. Regeringen föreslog att universitet och högskolor själva skulle få bestämma urvalsgrunder för högst en tredjedel av platserna på en utbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare. Tidigare fanns denna möjlighet för högst 20 procent av platserna. Regeringen framhöll att ett syfte med de urvalsgrunder som högskolorna bestämmer var att vid sidan om betyg och högskoleprov ge möjlighet att ta till vara meriter och erfarenheter som är särskilt betydelsefulla för utbildningen (prop. 2006/07:107 s. 20). Utskottet tillstyrkte förslaget och framhöll att det är positivt att lärosätenas möjligheter att själva besluta urvalsgrunder utökas till en tredjedel av platserna. Lärosätena kan därmed för ett större antal studenter anpassa urvalsgrunderna till specifika utbildningskrav (bet. 2006/07:UbU17 s. 15).

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att arbetslivserfarenhet i vissa fall bör kunna anses ha ett värde vid antagning till högskoleutbildning. Utskottet står dock fast vid sin tidigare ståndpunkt och menar att det måste vara universitet och högskolor – inte regeringen och riksdagen – som avgör vilken arbetslivserfarenhet som är relevant och på vilket sätt den ska värderas.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 9.

Antagningsprov till lärarutbildningen

Vid en presskonferens den 14 juni 2011 aviserade utbildningsministern att förutsättningarna för ett lämplighetsprov vid antagning till lärarutbildningen skulle analyseras. Utredningen avsågs att vara färdig under det första halvåret 2012. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet bereds frågan för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet anser att riksdagen inte ska föregripa det pågående beredningsarbetet men följer frågans utveckling med intresse. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub276 (S).

Högskoleprov för synskadade

Utskottet anser att det är av stor vikt att högskoleprovet fungerar som en andra chans att antas till högskoleutbildning också för personer med funktionsnedsättningar. Ambitionen bör enligt utskottets uppfattning vara att så långt det är möjligt anpassa provet till olika behov.

Utskottet noterar att statsrådet Jan Björklund har framhållit samma ståndpunkt i sitt svar på den skriftliga frågan 2011/12:198. Statsrådet betonade även att det är Högskoleverket (fr.o.m. den 1 januari 2013 Universitets- och högskolerådet) som ansvarar för att ta fram högskoleprovet. Detta innebär att det är Universitets- och högskolerådet som mot bakgrund av praktiska och ekonomiska förutsättningar måste bedöma i vilken omfattning det är möjligt att låta gravt synskadade delta i provet vid upprepade tillfällen.

Utskottet gör samma bedömning som statsrådet och anser inte att det finns skäl för något uttalande från riksdagen i denna fråga. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub374 (S).

Högskolekurser för gymnasieelever

Utskottet kan, i likhet med motionärerna, konstatera att det normalt krävs en fullföljd gymnasieutbildning för att vara behörig till högskolestudier. Detta följer av 1 kap. 8 § högskolelagen (1992:1434) där det framgår att högskoleutbildning på grundnivå väsentligen ska bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan. I högskoleförordningen (1993:100) finns närmare föreskrifter där det framgår att det krävs högskoleförberedande gymnasieexamen för att uppnå kraven för grundlägg-

gande behörighet. Utskottet vill dock framhålla att en högskola, om det finns särskilda skäl, får besluta om undantag från något eller några behörighetsvillkor. Universitet och högskolor ska göra undantag om den sökande har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen trots att behörighetskraven inte är uppfyllda (7 kap. 3 § högskoleförordningen).

När det gäller högskolekurser för gymnasieelever vill utskottet också framhålla försöksverksamheten med gymnasial spetsutbildning. Av förordningen (2008:793) om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning framgår att den anordnande gymnasieskolan ska ha ett etablerat samarbete med ett universitet eller en högskola, då eleverna under utbildningen ska ges möjlighet att vid sidan av gymnasiestudierna läsa kurser på högskolenivå.

I en promemoria som Skolverket har tagit fram tillsammans med Högskoleverket (Skolverket dnr 2008:0314, 2012-05-03) konstaterar myndigheterna att det enligt högskolelagstiftningen inte finns några formella hinder för att anta en gymnasieelev till högskolan. Sammanfattningsvis ger, enligt Skolverket och Högskoleverket, de aktuella författningarna (högskoleförordningen och förordningen om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning) utrymme för universitet och högskolor att anta elever till spetsutbildningarna så länge man lever upp till kraven i författningarna. Skolverket och Högskoleverket konstaterar avslutningsvis att universitet och högskolor är myndigheter med eget ansvar för tolkningen av lagstiftningen på högskoleområdet.

Utskottet finner därmed att det finns möjligheter för gymnasieelever att i vissa fall läsa högskolekurser parallellt med gymnasieutbildningen. Försöksverksamheten med gymnasial spetsutbildning är ett exempel på detta. I vissa avseenden menar utskottet således att motionsyrkandet är tillgodosett. Utskottet vill i sammanhanget också värna den princip som riksdagen har fattat beslut om och som innebär att högskoleutbildning ska bygga på de kunskaper som eleverna får i gymnasieskolan. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub294 (C).

Breddad rekrytering

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att breddad rekrytering är viktigt och kan konstatera att det sedan den 1 juli 2002 anges i högskolelagen (1992:1434) att högskolorna aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan (1 kap. 5 §). Målet är en ökad rekrytering av socialt och etniskt underrepresenterade grupper vid högskolan (prop. 2001/12:15, bet. 2001/02:UbU4). Utskottet anser dock inte att snedrekrytering i första hand motverkas genom uppdrag till någon central myndighet. Det är, enligt utskottets uppfattning, universitet och högskolor själva som bäst kan avgöra vilka insatser som ska genomföras för att bredda rekryteringen.

I sitt svar på interpellation 2009/10:232 framhöll statsrådet Tobias Krantz att det krävs ett helhetsgrepp som involverar samtliga utbildningsnivåer för att bredda rekryteringen. Vidare framhöll regeringen i budgetpro-

positionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 16 s. 89) att den sociala snedrekryteringen i stor utsträckning bl.a. beror på skillnader i prestationer i grundskolan. Utskottet anser att de reformer som regeringen har genomfört och genomför för att förbättra kvaliteten och höja kunskapsresultaten i grundskolan och gymnasieskolan har stor betydelse också för att bredda rekryteringen till högskolan. Utskottet följer noga utvecklingen på detta område.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 8.

Snabbspår för invandrade akademiker

Inledningsvis vill utskottet framhålla att frågan om invandrade akademikers möjlighet att snabbt få relevant kompletterande utbildning är ytterst angelägen, inte minst för den framtida kompetensförsörjningen i Sverige. Utskottet betonade detta också vid det föregående riksmötet (bet. 2011/12: UbU17 s. 17–18).

Hösten 2011 behandlade utskottet regeringens skrivelse 2011/12:9 Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning som överlämnades till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva? (RiR 2011:16). Utskottet uttalade då att åtgärder som bidrar till att kompetensen hos akademiker med utländsk utbildning bättre kan tas till vara är angelägna (bet. 2011/12: UbU6).

Utskottet vill anföra att möjligheterna till kompletterande utbildningar för personer med utländsk examen har ökat under 2000-talet. Utbildningarna har under de senaste åren gått från att vara allmänna till att bli specifika för olika yrkesgrupper. Det finns kompletterande utbildningar för ett antal yrkesgrupper, bl.a. jurister, lärare, läkare och sjuksköterskor. Dessa anordnas enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. Syftet med dessa utbildningar är att de ska ge personer som har en avslutad utländsk högskoleutbildning möjlighet att avlägga en motsvarande svensk examen eller få kunskaper för att kunna få behörighet att utöva det yrke som den utländska utbildningen har förberett dem för i Sverige.

Sedan det förra riksmötet har regeringen i budgetpropositionen för 2013 presenterat flera insatser för personer med utländsk utbildning. Regeringen anförde under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet (prop. 2012/13: 1 utg.omr. 13 s. 31) att en kartläggning av omfattningen av valideringen av utrikes föddas respektive nyanländas kompetens kommer att göras under 2013 som ett underlag för att förbättra och utveckla valideringen. Kartläggningen ska omfatta branschvalidering, validering inom Arbetsförmedlingen och validering inom vuxenutbildningen. Vidare anför regeringen att de metoder och verktyg som i dag används av bl.a. Myndigheten

för yrkeshögskolan, Arbetsförmedlingen och Skolverket för att möjliggöra påbörjandet av validering i ett tidigt skede ska kartläggas och vidareutvecklas under 2013 för att kunna genomföras av berörda aktörer under 2014.

Från och med den 1 januari 2013 är den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR) ansvarig för all bedömning av utländsk utbildning. Uppgiften innefattar bedömning av utländska gymnasiebetyg, avslutade utländska utbildningar inom högre utbildning och eftergymnasial utbildning som inte motsvarar utbildningar enligt högskolelagen. Av budgetpropositionen för 2013 framgår att detta innebär att resurserna för bedömningsverksamheten förstärks för att korta ledtiderna och klara av det ökade antalet ärenden (prop. 2012/13:1 utg.omr. 16 s. 90).

Utskottet vill dessutom framhålla att UHR även har ytterligare uppdrag som rör invandrade akademiker. UHR ska utvärdera och analysera effekten och användningen av det utlåtande om avslutad utländsk högskoleutbildning som myndigheten utfärdar. UHR ska även beakta om utlåtandet fyller syftet att underlätta målgruppens inträde på arbetsmarknaden. Utvärderingen ska avse bedömningar utförda de senaste fem åren och göras både ur individens perspektiv och ur ett arbetsgivarperspektiv uppdelat på vistelsetid i Sverige. En delrapport ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 oktober 2013 och uppdraget ska slutredovisas den 31 oktober 2014. UHR ska även utreda och belysa behovet av att kunna bedöma utländska examina för personer som saknar dokumentation samt föreslå vilka metoder som skulle kunna användas för bedömning i de fall dokumentation saknas. Utredningen ska även omfatta gymnasial utbildning. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2013. Dessutom ska UHR:s redovisning av arbetet med att bedöma utländska utbildningar i årsredovisningen enligt regleringsbrevet visa följande: hur många ärenden som har inkommit och avgjorts, genomsnittlig handläggningstid och kostnad, vilka åtgärder som har vidtagits för att effektivisera ärendehandläggningen och effekterna av dessa åtgärder. UHR ska även redovisa myndighetens samverkan med andra myndigheter i syfte att stärka samordningen av bedömning av utländsk utbildning samt hur myndigheten har bistått och informerat andra myndigheter och organisationer med kunskaper vid tillgodoräknande och erkännande av utländsk utbildning.

Utskottet välkomnar regeringens beslutade åtgärder och uppdrag med syfte att bättre kunna ta till vara invandrade akademikers kompetens och underlätta deras etablering på arbetsmarknaden. Utskottet noterar att motionärerna framför önskemål som är väl i linje med de insatser som pågår.

Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 10.

Rekrytering av utländska studenter

När det gäller motionsyrkandena om rekrytering av utländska studenter kan utskottet konstatera att liknande frågeställningar behandlades i samband med propositionen Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för

utländska studenter (prop. 2009/10:65, bet. 2009/10:UbU15, rskr. 2009/10:230). Regeringen anförde i propositionen att tredjelandsstudenter på en rad olika sätt bidrar till svensk högre utbildning och forskning och till det svenska samhället i stort. Den mångfald av erfarenheter och kunskaper som skapas genom tredjelandsstudenternas närvaro höjer kvaliteten i den högre utbildningen. Internationellt präglade utbildningsmiljöer speglar också i hög grad de sammanhang som många studenter kommer att möta i arbetslivet. Eftersom ett antal tredjelandsstudenter fortsätter till utbildning på forskarnivå och även vidare in på den övriga arbetsmarknaden efter avslutade studier skapar denna del av internationaliseringen ett viktigt mervärde för såväl forskning som arbetslivet i övrigt. Studenterna ger också möjligheter till långsiktiga relationer där en positiv inställning till och goda förbindelser med Sverige är viktiga för handel och investeringar i framtiden. Dessutom kan ökad studentrörlighet främja en hållbar och demokratisk utveckling och bidra till fattigdomsbekämpning i andra länder. Vidare bidrar tredjelandsstudenter med ett ekonomiskt tillskott i form av levnadsomkostnader under studietiden (prop. 2009/10:65 s. 16).

Utskottet delade regeringens uppfattning och betonade att utländska studenter är en tillgång för svenska universitet och högskolor. Vidare framhöll utskottet att internationaliseringen av den högre utbildningen bl.a. är betydelsefull för att utveckla kvaliteten i undervisnings- och forskningsmiljöerna vid de svenska lärosätena (bet. 2009/10:UbU15 s. 14). Utskottet står fast vid detta och noterar att fler lärosäten nu har inlett ett arbete, ofta i samverkan med andra, för att mer aktivt marknadsföra sin unika kompetens eller profil. Erfarenheter från länder som redan genomgått samma process som vi gör nu har visat att detta också ger effekt i ett ökat antal utländska sökande.

När det gäller stipendier till tredjelandsstudenter innebar riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 7, bet. 2012/13:UU2, rskr. 2012/13:91) att de avsatta medlen till stipendieprogrammen under 2013 ökar med 50 miljoner kronor. Två stipendieprogram finansieras för studenter som har antagits till avgiftsfinansierad utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid svenska universitet och högskolor. Stipendierna innebär bl.a. att studenter från låg- och medelinkomstländer har möjlighet att få högre utbildning och erfarenhet som utvecklar både studenten och hemlandet. Ett program riktas mot länder med vilka Sverige har långsiktigt utvecklings-samarbete. Det andra programmet erbjuder stipendiemöjligheter för deltagare från länder som enligt OECD/DAC klassificeras som mottagare av bistånd.

När det gäller samverkan mellan myndigheter kan utskottet konstatera att det framgår av regleringsbrevet för 2013 att Universitets- och högskolerådet är ordförande i Forum för internationalisering. Det framgår vidare att myndigheten i årsredovisningen ska redogöra för arbetet i forumet, särskilt de resultat som har uppnåtts till följd av förbättrad samordning inom forumet i frågor som rör rekrytering och mottagning av utländska studenter.

Mot bakgrund av detta finner utskottet att motionsyrkandena om rekrytering av utländska studenter kan anses tillgodosedda. Utskottet avstyrker därmed motion 2012/13:Ub503 (S) yrkandena 1 och 4.

Studentinflytande

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att det är viktigt med ett starkt studentinflytande. Riksdagen beslutade i juni 2009 att avskaffa kårobligatoriet den 1 juli 2010 (prop. 2008/09:154, bet. 2008/09:UbU14, rskr. 2008/09:275). I stället har ett modernt system för studentinflytande införts. För att säkerställa en struktur för studenternas medverkan i lärosätenas kvalitetsarbete har regeringen och riksdagen ansett att denna verksamhet ska stödjas med statsbidrag.

Utskottet har tidigare, bl.a. under föregående riksmöte, behandlat och avstyrkt liknande motionsyrkanden. Utskottet anförde då (bet. 2011/12:UbU17 s. 39–40) att studentkårer och nationer bedriver en synnerligen viktig verksamhet. Utgångspunkten är att studentkårerna utöver statsbidraget kan finansiera en stor del av sin verksamhet, vad gäller såväl studentinflytande som annan verksamhet, med frivilliga medlemsavgifter eller på annat sätt. Även universitet och högskolor bör inom ramen för anslaget till utbildning och forskning kunna stödja studentkårerna finansiellt. Vidare har lärosätenas ansvar för vissa studiesociala frågor ytterligare förtydligats. Universiteten och högskolorna har ett tydligt ansvar för sådana studiesociala insatser som är direkt kopplade till studenternas studiesituation.

Universiteten och högskolorna bedriver, ofta tillsammans med student-sammanslutningar, omfattande studiesocial verksamhet. När kårernas huvudsakliga syfte har blivit mer preciserat bör också lärosätenas ansvar för studenternas studiesociala situation förtydligas. I den proposition som låg till grund för reformen görs en uppräknning av den studiesociala verksamhet som universitet och högskolor ska ta ansvar för (prop. 2008/09:154 s. 47 f.). Det gäller information och råd som rör vissa frågor, mottagningsverksamhet och arbetslivskontakter – enligt utskottets mening sådan verksamhet som det är naturligt att lärosätena tar ansvar för (bet. 2011/12:UbU17 s. 40). Universiteten och högskolorna kan även uppdras åt studentkåre-rna att bedriva viss studiesocial verksamhet.

År 2011 var det första året helt utan kårobligatorium vid de statliga universiteten och högskolorna. Högskoleverket publicerade 2010 rapporten Kårobligatoriet – en kartläggning (2010:14 R). Av rapporten framgår sammanfattningsvis att det är svårt att förutse hur förändringarna från ett kårobligatorium till ett frivilligt kårmedlemskap och den ökade friheten för lärosätena kommer att påverka studentinflytandet och studentkårens verksamhet.

Sedan det förra riksmötet har Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) publicerat en rapport i form av en enkätundersökning till studentkåre-rna om kårobligatoriets avskaffande. Rapporten togs fram tillsammans med Sveriges förenade studentkårer. Utifrån rapporten föreslår

SUHF bl.a. dessa åtgärder: en översikt av regelverket, stärkt statligt ansvar för finansiering av kårerna och löpande uppföljningar av hur studentinflytandet utvecklas.

Utskottet har tidigare uttalat att det är övertygat om att ett frivilligt deltagande kommer att stärka kårernas legitimitet och ha en positiv inverkan på studentinflytandet (bet. 2010/11:UbU11 s. 28–29). Utskottet ansåg under det förra riksmötet att det vid den tidpunkten var för tidigt att följa upp denna nyligen genomförda förändring.

Utskottet står fast vid sin tidigare ståndpunkt och anser att det fortfarande är för tidigt att följa upp avskaffandet av kårobligatoriet. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2012/13:Ub496 (S) yrkande 13.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden (S, M, MP, SD, KD) om högskolan som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen behandlade under de två föregående riksmötena.

Utskottets ställningstagande

I detta betänkande behandlas ett antal motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade under riksmötet 2010/11 och 2011/12 och som riksdagen avlog i enlighet med utskottets förslag (bet. 2010/11:UbU11, bet. 2011/12:UbU17). Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2012/13:Ub224 (KD), 2012/13:Ub245 (S), 2012/13:Ub251 (S), 2012/13:Ub272 (KD), 2012/13:Ub274 (S), 2012/13:Ub275 (S), 2012/13:Ub282 (S), 2012/13:Ub285 (S), 2012/13:Ub305 (S), 2012/13:Ub309 (M), 2012/13:Ub315 (S), 2012/13:Ub333 (M), 2012/13:Ub343 (M), 2012/13:Ub348 (S), 2012/13:Ub378 (S), 2012/13:Ub388 (MP), 2012/13:Ub402 (S), 2012/13:Ub410 (S), 2012/13:Ub425 (M), 2012/13:Ub430 (SD) yrkande 2, 2012/13:Ub437 (S), 2012/13:Ub484 (S) yrkande 1, 2012/13:Ub487 (S), 2012/13:Ub499 (M), 2012/13:Ub505 (S), 2012/13:Ub512 (M), 2012/13:Ub513 (M), 2012/13:Ju375 (S) yrkande 3 och 2012/13:So583 (M) yrkande 1.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 12 samt

avslår motionerna

2012/13:Ub213 av Richard Jomshof och Sven-Olof Sällström (båda SD) yrkandena 1–3,

2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S) yrkandena 2 och 3,

2012/13:Ub280 av Yvonne Andersson (KD),

2012/13:Ub379 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2012/13:Ub459 av Annika Lillemets (MP) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Sverige ska vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. De människor och nationer som är bäst förberedda att möta den allt snabbare globaliseringen kommer att kunna hävda sig bättre i framtiden. För att stå starka i framtiden måste vi konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor – inte med låga löner. Utbildning och forskning har därför central betydelse för välfärdens tillväxt och utveckling. Satsningar på utbildning på alla nivåer bryter väg för en kunskapsbaserad ekonomi. För att nå dit måste vi öka investeringarna i högre utbildning och öka samverkan mellan stat, näringsliv, fackliga organisationer, universitet och högskolor. Kunskap och bildning vidgar också vyer och bidrar till personlighetsutveckling. För socialdemokratin handlar bildning bl.a. om självständighet, kreativitet, kritiskt tänkande, problemformulering och reflektion. Det handlar också om att kunna söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå och att förmedla och utbyta kunskaper med andra. Bildningsbegreppet bör prägla all högskoleutbildning. Utbildning är en avgörande förutsättning för att befästa demokratin och utjämna olikheter i fördelningen av välfärd, inflytande och

möjligheter till att aktivt delta i samhället. Alla människors rätt till kunskap och utveckling är utgångspunkt för socialdemokratisk utbildningspolitik. Kunskapssamhället ska stå öppet för alla. Kunskap blir inte mindre för att den delas av fler – tvärtom. Tillväxt och välfärd förutsätter en hög utbildningsnivå i hela befolkningen. Kunskapssegregation innebär att samhället inte tar vara på alla de människor och de kunskaper som finns i samhället. Ojämlikheter i tillgången till utbildning betyder dessutom ojämlikheter i makt både över det egna livet och i samhället. Utbildningspolitiken är därför central för en framgångsrik fördelningspolitik.

En bättre arbetslivsanknytning ger en verklighetsförankring i utbildningen. Det innebär också att fler studenter får kunskap om vad de utbildar sig till och att de därigenom kan göra mer välavvägda studieval. Arbetslivsanknytning ger förståelse för sammanhang och studiemotivation. Arbetslivsanknytning utjämnar också skillnaderna i kontakter på arbetsmarknaden som är så viktiga för att få det jobb studenten strävar efter. Högskolor och universitet bör få ett tydligt uppdrag att förbereda studenterna inför arbetslivet. Särskilt viktigt är detta för studenter som saknar kontakter och nätverk. Högskolor och universitet bör även få i uppdrag att inlemma karriärplanering för alla studenter tidigt i utbildningen, och studie- och karriärrådgivningen på landets universitet och högskolor bör förbättras. Arbetslivsanknytning kan ske på många olika sätt, varav gästföreläsare, adjungerade professorer och praktik bara är några. Inom vissa utbildningsområden och program är praktik en självklarhet, inom andra områden är den lågt prioriterad. Vi menar att det är rimligt att ha målsättningen att alla studenter som vill och som studerar för att få en examen erbjuds praktik under sin utbildning. Detta bör tydligt formuleras i uppdragen till lärosätena, och lärosätena bör få i uppgift att redovisa vilka åtgärder man vidtagit och vilka resultat man uppnått. Samtliga universitet och högskolor bör ges i uppdrag att systematiskt följa upp tidigare studenter för att ytterligare höja kvaliteten i utbildningen. Högskoleverket har i en skrivelse till regeringen framhållit behovet av att högskolor och universitet genomför systematiska uppföljningar. Systematiska uppföljningar skulle vara ett viktigt verktyg för utvecklingen av utbildningarna. Högskolepolitiken behöver inriktas tydligare på att studenter ska komma ut på arbetsmarknaden tidigare. Ett förslag som borde övervägas i detta sammanhang är en övergång till ett treterminssystem inom högskolan. Ett sådant system skulle öka genomströmningen och effektiviteten i högskolan, samtidigt som studenternas ekonomiska situation blir tryggare. Mindre förändringar som skulle ge effekt i samma riktning är att studenterna erbjuds studentmedarbetarskap med schysta villkor, kortare praktik under sommaren eller relevanta sommarkurser. Olika typer av utbildning under sommaren bör kunna tillgodoräknas i studentens examen.

Vidare anser vi att det måste skapas broar mellan yrkeshögskolan och högskolan. Även om akademisk utbildning och yrkeshögskoleutbildning har olika struktur och innehåll är det mycket viktigt att undvika vattentäta

skott mellan utbildningsformerna. Studenterna och deras fortsatta utvecklingsmöjligheter måste stå i fokus. Studenter inom yrkeshögskolan måste kunna gå vidare till högskola, och högskolestudenter kan ha god nytta av att komplettera sin akademiska utbildning med kurser inom yrkeshögskolan. Därför bör allt från poängsystem till utbildningarnas struktur ta hänsyn till detta.

Vi menar att det finns ett problem med bristande jämställdhet i högskolan. Tid kommer inte att lösa dessa. Ett mer aktivt och målinriktat arbete krävs för att nå jämställdhet i högskolan. En avgörande faktor för att stärka jämställdheten i högskolan är en effektiv styrning och uppföljning från regeringens sida. Det bör därför tas ett stärkt, samlat grepp kring styrning, uppföljning och kontroll av jämställdheten i högskolan. Kvantitativa mått och mål har under senare år utgjort en viktig del av styrningen mot en mer jämställd högskola. Vi är inte främmande för att införa en form av ekonomisk sanktion mot de lärosäten som inte gör tillräckliga ansträngningar för att uppnå de mål för andel professorer av underrepresenterat kön som staten angivit. Det finns brister i arbetet för jämställdhet inom den svenska högskolan när det gäller bl.a. långsiktighet, planmässighet, samverkan samt teoretisk och praktisk kunskapsöverföring. Lärosätena behöver kunskap och konkret stöd. Det behövs därför en statlig aktör som på systemnivå och med kraft kan driva på arbetet för ökad och stärkt jämställdhet i högskolan. Nuvarande Högskoleverkets och Universitets- och högskolerådets uppdrag på jämställdhetsområdet bör därför konkretiseras och utvecklas. Verket bör följa upp, utvärdera och långsiktigt främja och stimulera arbetet för ökad och stärkt jämställdhet i akademien. Mera specifika uppgifter bör bl.a. vara att systematiskt utvärdera jämställdheten på de enskilda lärosätena samt lämna förslag till regeringen om utbetalning av jämställdhetsbonus, ge information, råd och stöd till de lärosäten som efterfrågar det på områden som har särskild betydelse för jämställdheten, främja samverkan mellan institutioner och lärosäten i arbetet för jämställdhet, följa forskningen och det praktiska arbete som bedrivs på högskolor och universitet som har betydelse för jämställdheten samt årligen rapportera till regeringen om utvecklingen vad avser jämställdhet i högskolan samt lämna förslag till eventuella åtgärder. En jämställdhetsbonus bör införas inom ramen för resurstilldelningssystemet. Bonus bör utgå till lärosäten där jämställdheten, både kvantitativt och kvalitativt sett, efter systematisk utvärdering bedöms vara påtagligt god respektive ha påtagligt förbättrats. Jämställdhetsaspekter bör också i större utsträckning beaktas inom ramen för det nya kvalitetsutvärderingssystemet, och examensbeskrivningarna i högskoleförordningen bör ses över ur ett jämställdhetsperspektiv. Det är betydelsefullt att både kvinnor och män känner sig väl till rätta i undervisningssituationen. Därför bör lärare ha kunskap om genus och hur detta påverkar undervisningen.

Det samordnande arbetet med pedagogiskt utvecklingsarbete har i stor utsträckning lagts ned. Pedagogiskt utvecklingsarbete är av allra största vikt för att höja kvaliteten på den högre utbildningen och för att öka genomströmningen. Lärosätenas arbete med dessa frågor har stor utvecklingspotential. Universitets- och högskolerådet bör ges i uppdrag att bidra med inspiration och stöd.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

2. Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub459 av Annika Lillemets (MP) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2012/13:Ub213 av Richard Jomshof och Sven-Olof Sällström (båda SD) yrkandena 1–3,

2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S) yrkandena 2 och 3,

2012/13:Ub280 av Yvonne Andersson (KD),

2012/13:Ub379 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 12.

Ställningstagande

Globalisering och teknikutveckling gör att allt fler samhällssektorer flyttar ut på internet. Informationssamhället har fört med sig många positiva förändringar. Sverige är dessutom ett av de länder i världen som har den mest teknikvänliga befolkningen, delvis på grund av målmedvetna satsningar från svenska regeringar.

Både svensk och internationell statistik visar att framtidens utbildning alltmer kommer att ske i form av nätutbildningar. En växande andel studenter väljer i dag att studera genom nätutbildningar eller distansutbildningar. Det är viktigt att se över hur möjligheten till högre distansutbildning kan förbättras. Den moderna teknikens möjligheter bör dessutom bättre tas till vara i högre utbildning. Förslag på åtgärder för att uppfylla detta finns bl.a. i rapporten *Lär från nätet!* av tre högskolerektorer. Mot denna bakgrund anser jag också att högre utbildning bör lyftas in i den digitala agendan.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

3. Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub213 av Richard Jomshof och Sven-Olof Sällström (båda SD) yrkandena 1–3 och

avslår motionerna

2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S) yrkandena 2 och 3,

2012/13:Ub280 av Yvonne Andersson (KD),

2012/13:Ub379 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ub459 av Annika Lillemets (MP) yrkandena 1–3 och

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 12.

Ställningstagande

Frågan om anställningsbarhet för studenter som genomgår en utbildning på högskola eller universitet är mycket viktig, då högskoleutbildningens kvalitet och effektivitet är oerhört viktig för Sveriges fortsatta välfärd och konkurrenskraft internationellt sett.

För att kunna bedöma de examinerade studenternas framgång på arbetsmarknaden efter avslutade studier krävs en ordentlig uppföljning av lärosätena och deras studenter. Enligt Riksrevisionens rapport Studenternas anställningsbarhet – regeringens och högskolans insatser (RiR 2009:28), finns det betydande brister i vissa lärosätens anpassning till den aktuella arbetsmarknaden och dess behov, men också i den uppföljning man bedriver. Enligt rapporten följs dock inte högskolelagens bestämmelser om samverkan på ett tillfredsställande sätt, samtidigt som man menar att utrymmet för enskilda tolkningar är för stort. Det är dock inte bara Riksrevisionen som pekar på brister vad gäller högre utbildningars och kursers relevans för arbetsmarknaden. Undersökningar genomförda av Svenskt Näringsliv och Sveriges Ingenjörer bekräftar de brister Riksrevisionen belyser i sin rapport.

För att säkerställa att relevanta utvärderingar görs fortlöpande bör en passus införas i högskolelagen (1 kap. 2 §) där det framgår att lärosätena har en skyldighet att fortlöpande följa upp hur examinerade studenter upplevt sin utbildning och dess lämplighet för arbetsmarknaden samt vilken framgång som de rönt på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning. Vidare bör regeringen sända tydliga direktiv till Högskoleverket att följa upp hur lärosätena klarar av att utforma utbildningarna i syfte att säkerställa studenternas anställningsbarhet efter avslutad utbildning, samt hur

lärosätena klarar av att samarbeta och föra dialog med det omgivande samhället och presumtiva arbetsgivare i syfte att öka anställningsbarheten hos studenterna efter avslutad utbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

4. Inrättande av nya utbildningar m.m., punkt 2 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkandena 33 och 34 samt

avslår motionerna

2012/13:Kr245 av Tina Ehn (MP) yrkande 7,

2012/13:Ub221 av Penilla Gunther (KD) och

2012/13:Ub269 av Penilla Gunther (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det bör skapas bättre möjligheter för elitidrottare att kombinera idrott och studier vid universitet och högskola. Det bör också utvecklas ett samlat internationellt program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär. Det ska ske i samverkan mellan idrottsrörelsen, staten, högskolor, universitet och kommuner. Elitidrottare är av naturliga skäl under sin idrottskarriär helt koncentrerade på träning och på att lyckas i sin idrott. Inte sällan tvingas de avstå eller helt ge upp utbildningsambitioner. Det vill vi ändra på. Vi vill att det utvecklas fler och mer omfattande samarbeten mellan universitet och högskolor och olika specialidrottsförbund. Vi vill att elitidrottare ges särskilda förutsättningar för högskolestudier. Det handlar om att lärosätet har en förståelse för elitidrottarens särskilda behov och förutsättningar. Det handlar exempelvis om att kunna ta ledigt för träningsläger eller tävlingar utan att det hindrar utbildningen. Det handlar också om att det på studieorten finns tillgång till högklassiga träningsanläggningar och tränare som möter elitidrottarens behov.

När idrottskarriären är över står många utan rimliga möjligheter att komma in i en annan yrkesbana. Vi tycker att det är hög tid att Sverige utvecklar – anpassat för svenska förhållanden – ett väl fungerande system för att tidigt i idrottskarriären ge elitidrottsmän och kommande elitidrottsmän möjlighet och insatser för en civil karriär efter idrotten. Vi vill därför tillsammans med idrottsrörelsen utveckla ett samlat program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär efter den aktiva idrottstiden. En hel del

görs redan av enskilda klubbar i samverkan med kommuner och i vissa fall andra utbildningsanordnare. Vi vill nu ta ett samlat nationellt grepp där staten, högskolor och kommuner samverkar. Tidiga anpassade utbildningsinsatser som går att kombinera med en elitidrottskarriär är en del i detta program. Men även insatser som personliga karriärplaneringsprogram och särskilda specialinriktade team inom Arbetsförmedlingen bör prövas.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

5. Inrättande av nya utbildningar m.m., punkt 2 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr245 av Tina Ehn (MP) yrkande 7 och avslår motionerna 2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkandena 33 och 34, 2012/13:Ub221 av Penilla Gunther (KD) och 2012/13:Ub269 av Penilla Gunther (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vid Göteborgs universitet finns en kandidatutbildning i slöjd och kulturhantverk med inriktning mot ledarskap och entreprenörskap som inrättades hösten 2010. Många av våra framtida hemslöjdskonsulenter kommer att ha genomgått just den kandidatutbildningen. Men utbildningen kommer även att leda till andra möjligheter. Vilka möjligheter som den som utbildar sig inom slöjd kommer att ges, kan nog ingen svara på med säkerhet. Men att en kreativ utbildning bejakar mänsklig kreativitet går nog att påstå.

Jag anser att det bör utvecklas fler eftergymnasiala utbildningar likt den som omnämns och som kan leda till examen och gesällbrev.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

6. Framtida förstärkningar av vissa utbildningar och lärosäten, punkt 3 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Ub267 av Anders Hansson (M) och

2012/13:Ub506 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) samt avslår motionerna

2012/13:Ub290 av Krister Örnfjäder (S),

2012/13:Ub344 av Lars Beckman (M),

2012/13:Ub360 av Jörgen Hellman m.fl. (S),

2012/13:Ub451 av Phia Andersson (S) och

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkandena 3 och 6.

Ställningstagande

Historiska museet i Lund har huvudansvaret för omhändertagande av fornfynd från hela södra Sverige. Museet har den näst största samlingen av fornfynd i Sverige efter Historiska museet i Stockholm. Av historiska skäl lyder museet under Lunds universitet och Utbildningsdepartementet. Ett enskilt universitet har alltså i praktiken ansvar för att finansiera södra Sveriges omhändertagande av fornfynd utan att få motsvarande extra resurser. Jag anser att regeringen bör se över möjligheten att öka statens engagemang för Lunds universitets historiska museums arbete med att omhändertaga arkeologiska fynd.

Vidare behövs fler utbildade för att motsvara behoven inom vissa yrkeskategorier. I Sverige talas mycket om arbetskraftsbrist. Termerna är generella. I själva verket är det specifika yrkesgrupper som har brist på arbetskraft. Invandringen till Sverige har alls inte motsvarat detta behov hittills. Arbetskraftsbristen i vissa yrkesgrupper behöver inte heller lösas genom framtida styrd arbetskraftsinvandring, utan kan lösas i landet. I själva verket beror bristerna på vår oförmåga att förse arbetsmarknaden med rätt kompetens ur vår egen befolkning.

I Sverige söker sig en för liten andel studerande till naturvetenskapliga utbildningar, utbildningar inom data och it, civilingenjörsutbildningar m.m. Samtidigt finns en förhållandevis stor efterfrågan på utbildning inom konst, teater, filosofi, historia m.m. – som visserligen ökar bildningsnivån bland svenska studenter, men som tyvärr inte motsvarar de krav som arbetsmarknaden ställer. Bristen på läkare beror huvudsakligen på att alltför få har fått möjligheten att utbilda sig.

Många studenter väljer utbildningar som inte leder till jobb helt enkelt för att de inte vet vad de vill bli. Sveriges regering bör därför genomföra upplysningskampanjer om vilka utbildningar som bedöms efterfrågas i framtiden, samt vad det innebär att arbeta inom dessa yrken. Detta bör ske i samarbete med grund- och gymnasieskolor och kan även kompletteras med justering av studiestöden så att det blir förhållandevis mer attraktivt att välja de utbildningsprogram som efterfrågas. Anslagen till universitet och högskolor bör också justeras så att det blir mer attraktivt att satsa på utbildningar som det finns behov av.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

7. Lärarutbildningens innehåll m.m., punkt 4 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 1 och 6,

2012/13:Ub408 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:Ub462 av Jabar Amin m.fl. (MP) och

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 8 och

avslår motionerna

2012/13:Ub204 av Anders Andersson och Lars-Axel Nordell (båda KD),

2012/13:Ub262 av Sara Karlsson (S),

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 4,

2012/13:Ub338 av Hans Wallmark (M),

2012/13:Ub411 av Åsa Lindestam (S),

2012/13:Ub416 av Ingela Nylund Watz (S) och

2012/13:Ub461 av Margareta Larsson och Richard Jomshof (båda SD).

Ställningstagande

Att personal som arbetar inom vård och omsorg har hbtq-kompetens är väldigt centralt såväl för bemötande som innehåll i vården. Grundläggande är förstås vad som lärs ut på utbildningarna, t.ex. läkar-, sjuksköterske-, socionom- och psykologutbildningarna. I den befintliga fem och ett halvt år långa läkarutbildningen, följt av 18–21 månaders allmäntjänstgöring och fem års specialistutbildning, kan undervisning i hbtq-frågor utgöras av en frivillig föreläsning på grundutbildningen. Många hbtq-personer som varit patienter kan vittna om stor okunskap på vårdens alla nivåer. I dag finns inga krav på hbtq-kunskaper för att få examen.

Jag anser att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur hbtq-kunskap ska säkerställas i vården. Det är t.ex. viktigt att högskoleutbildningarna höjer hbtq-kompetensen hos läkare, sjuksköterskor, socionomer och psykologer och att kunskap inom hbtq ingår i respektive examen. Fortbildning och kompetenshöjande insatser behöver göras inom hela vårdsektorn.

Dessutom anser jag att studenter på lärarutbildningen bör få tillräcklig obligatorisk undervisning i hbtq-frågor.

Vidare anser jag att bedömningskompetensen måste stärkas i lärarutbildningen. Sveriges skolhuvudmän måste se till att skolorna kontinuerligt arbetar för att bedömningen och betygssättningen ska vara likvärdig och att lärare kontinuerligt utvecklar sin bedömningsförmåga. En väldigt liten

andel av nyexaminerade lärare uppger att de fått tillräcklig utbildning i bedömning, menar Skolinspektionen som under 2011 granskade hur lärare bedömer de yngsta barnens kunskaper. De fann att många lärare är osäkra på hur de ska bedöma yngre elevers kunskaper och inte alltid utgår från de krav som ställs i kursplanerna. Det saknas ofta ett samband mellan målen för undervisningen, det som sker i klassrummet och hur eleverna sedan bedöms. Jag vill se ett stärkt nationellt utvecklingsarbete för att stödja skolor och lärare i bedömningsarbetet, också i de årskurser där det i dag inte ges betyg.

Vidare är det problematiskt att den största utbildningen inom högskolor och universitet, lärarutbildningen, saknar ett eget vetenskapsområde och att det därmed saknas möjlighet att med akademisk frihet utveckla och forma forskning till stöd för skola och lärarutbildning. Ute i skolorna är lärare med skolrelevant forskarutbildning också en bristvara. Eftersom det inte finns något särskilt vetenskapsområde för lärarutbildning och skola är det svårt för akademien att bygga upp en organisation med kunskapsförsörjning för sina utbildningar och för skolans utveckling. Vill vi långsiktigt garantera och öka kompetensen hos lärare och skolor behöver det satsas på forskning och forskarutbildning och möjligheten att inrätta ett utbildningsvetenskapligt vetenskapsområde utredas.

Regeringen har genom förordningsreglering beslutat att Waldorflärare är behöriga att undervisa i Waldorfskolor. Å ena sidan ställer regeringen krav på behöriga och utbildade Waldorflärare, å andra sidan tar regeringen inget ansvar för att finansiera denna utbildning. Samtidigt blir det mycket svårt att säkerställa undervisningen på Waldorfskolorna genom utbildade och behöriga Waldorflärare när deras utbildning måste finansieras privat. Alla har inte råd med det, vilket i slutändan drabbar skolorna som får brist på behöriga Waldorflärare. Det som nu behövs för att även i fortsättningen ha tillgång till utbildade och kompetenta Waldorflärare i Sverige är att regeringen tar initiativ för att säkerställa Waldorfläraryrketens existens.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

8. Lärarutbildningens innehåll m.m., punkt 4 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub461 av Margareta Larsson och Richard Jomshof (båda SD) och avslår motionerna

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 1 och 6,

2012/13:Ub204 av Anders Andersson och Lars-Axel Nordell (båda KD),

2012/13:Ub262 av Sara Karlsson (S),
2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 4,
2012/13:Ub338 av Hans Wallmark (M),
2012/13:Ub408 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:Ub411 av Åsa Lindestam (S),
2012/13:Ub416 av Ingela Nylund Watz (S),
2012/13:Ub462 av Jabar Amin m.fl. (MP) och
2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Skolan dras med stora problem när det gäller förmedlandet av kunskaper. Sverige rankas allt lägre i internationella jämförande studier. Förmedlandet av kunskap till eleverna förutsätter att läraren är tydlig och besitter tillräcklig kompetens och tillräckliga kunskaper om sin roll som ledare och kunskapsförmedlare.

Regeringen har tidigare genomfört en reform för att utveckla lärarutbildningen, men det behövs ytterligare fokus på ledarutbildning inom läraryrket. En tydlig och kompetent ledare har lättare att styra en grupp. Kontrollen av gruppen är enligt vår mening även en förutsättning för att kunna verka i en sådan miljö som skolan och samtidigt kunna förmedla kunskaper. En lärare som inte förmår agera som en ledare kommer aldrig att kunna få eleverna att ägna studierna i skolan något intresse.

Något som brukar tas upp som ett föredöme i ledarskapsutbildningar är försvaret och de utbildningar som tillhandahålls av Försvarshögskolan. Den har allt från korta kurser till långa kurser som berättigar till högskolepoäng.

I dagsläget tycker jag mig se, efter diskussioner med studerande vid olika utbildningar, att om man gör en jämförelse mellan exempelvis civilingenjörs- eller läkarutbildningen och lärarutbildningen är studietakten betydligt lägre vid den sistnämnda. Jag menar därför att de studerande vid lärarutbildningen, med beaktande av den lägre studietakten, kan tillgodogöra sig en adekvat ledarskapsutbildning inom ramen för de högskolepoäng som i dag utgör lärarutbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförts.

9. Lärarlyftet för genuspedagoger, punkt 5 (MP, V)

av Jabar Amin (MP) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Jämställdhet är ett rörligt kunskapsområde. Ny forskning och nya erfarenheter läggs hela tiden till den tidigare kunskapen och nya metoder och förhållningssätt utvecklas för att främja jämställdheten. För att genuspedagogernas arbete ska vara framgångsrikt är det viktigt att de får tillgång till ny kunskap. Redan utbildade genuspedagoger måste därför få möjlighet att fortbilda sig och få kontinuerlig kompetensutveckling. Bland annat bör de pengar som regeringen har avsatt till lärares fortbildning och kompetensutveckling i det s.k. Lärarlyftet också komma genuspedagoger till del.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

10. Förändring av meritpoängssystemet, punkt 6 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Rosana Dinamarca (V) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 18.

Ställningstagande

Konstruktionen av meritpoängssystemet i gymnasieskolan innebär att språkval som eleven gör i mellanstadiet kan bli avgörande för om eleven senare kan komma in på ett efterlängtat högskoleprogram. Vi vill se över antagningssystemet till högre studier i sin helhet då det har blivit alltför komplicerat och kommer att leda till ökad social snedrekrytering till högre studier.

En förändring av meritpoängssystemet som snarast bör göras är att kurser i modersmål också ska ge meritpoäng på samma sätt som kurser i moderna språk. Kurser i språk ska värderas på samma sätt och en elev ska inte behöva välja bort att läsa modersmål för att det inte ger meritpoäng på samma sätt som kurser i moderna språk i gymnasieskolan. I april 2012 gav riksdagen regeringen till känna att teckenspråk bör likställas med moderna språk i fråga om meritpoäng.

Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen i denna fråga.

11. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor, punkt 7 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 8–10 och 13 samt avslår motionerna

2012/13:Ub276 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2012/13:Ub294 av Anders Ahlgren och Annika Qarlsson (båda C),

2012/13:Ub374 av Olle Thorell (S),

2012/13:Ub503 av Kent Härstedt och Sven-Erik Bucht (båda S) yrkandena 1 och 4 samt

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi anser att högskolan ska vara öppen för alla oavsett social bakgrund, etnisk tillhörighet, bostadsort, könstillhörighet, funktionsnedsättning eller någon annan ovidkommande faktor. Den mångfald som finns i samhället måste avspeglas också i högskolan när det gäller både studenter, lärare och forskare. Men benägenheten att börja studera på högskolan är tydligt socialt skiktad. Personer med högutbildade föräldrar är överrepresenterade i högskoleutbildning, och personer med lågutbildade föräldrar är underrepresenterade. Tyvärr har de borgerliga regeringarna inga ambitioner på detta område. Det samordnande arbetet med breddad rekrytering har i stor utsträckning lagts ned. Den borgerliga regeringens stopp av högskoleutbyggnaden, nya intagningsregler, förändrad gymnasieskola och kraftiga besparingar inom vuxenutbildningen kommer ofrånkomligen att öka den sociala snedrekryteringen igen. Vi vill fortsätta arbetet mot snedrekryteringen. Det är djupt orättvist att familjebakgrunden spelar så stor roll för valet att gå vidare till högskolan.

För ökad framgång med breddad rekrytering till högre utbildning krävs en tydligare styrning och en myndighet med uppdrag att främja breddad rekrytering och som kan stödja lärosätenas arbete. Insatser för att öka den breddade rekryteringen måste intensifieras på nationell nivå och samtidigt intensifieras på varje lärosäte. Arbetet med breddad rekrytering behöver integreras i lärosätenas övriga arbete och bedrivs strategiskt. Därtill bör kravet på högskolorna att arbeta med breddad rekrytering kompletteras med ett mål som fokuserar på breddat deltagande och fullföljande av studierna.

Arbetsförmedlingen ska vara ansvarig för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Men högskolor och universitet har en viktig roll att spela för alla invandrade akademiker när det gäller såväl validering som kompletterande utbildning. Vi vill också utveckla ett nytt och snabbt spår in på högskolan för invandrade akademiker för intensivkurser i svenska, gärna i kombination med kompletterande utbildning.

Vidare anser vi att regeringen bör utreda hur kårobligatoriets avskaffande har påverkat studentinflytandet. För några år sedan var glädjande nog alla riksdagspartier eniga om att man skulle utreda hur kårobligatoriet kunde avskaffas på ett sätt som bevarade och stärkte studentinflytandet. Vi ser stora poänger med att svenska studenter inte bara är passiva konsumenter, utan tvärtom aktiva och kunniga medaktörer i akademien. Nu har det gått två år sedan avskaffandet, och en ny rapport från SUHF och SFS visar att det finns skäl att känna oro för både studentinflytandet och studentkårernas oberoende. Många kårer har minskande medlemstal och är ekonomiskt pressade. Därmed riskerar granskningen och utvecklingen av högskolornas kvalitet att försämrats. Regeringen har dessutom lagt över ett antal nya kostsamma uppgifter för den studiesociala verksamheten på högskolorna utan att skjuta till en krona för detta. Resurser kommer därför att tas från grundutbildningsanslaget och urholka utbildningskvaliteten ytterligare. Sammantaget är detta djupt ansvarslöst mot alla som verkar i den högre utbildningen i dag.

Studentinflytandet måste vara starkt på alla nivåer och legitimiteten för studentrepresentanterna värnas. Studentkårer och nationer måste även i framtiden vara fria och oberoende gentemot högskolan. Utbildningsbevakningen för att utveckla kvaliteten i utbildningarna måste fortsätta. Det studiesociala arbetet och studenthälsan måste bibehållas och utvecklas ytterligare. Konsekvenserna av utvecklingen av kårobligatoriet och formerna för hur studentinflytandet kan säkras långsiktigt och utan stark beroendeställning till vare sig staten eller lärosätena bör därför ses över.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

12. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor, punkt 7 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8 och avslår motionerna

2012/13:Ub276 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2012/13:Ub294 av Anders Ahlgren och Annika Carlsson (båda C),
 2012/13:Ub374 av Olle Thorell (S),
 2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 8–10 och 13 samt
 2012/13:Ub503 av Kent Härstedt och Sven-Erik Bucht (båda S) yrkandena
 1 och 4.

Ställningstagande

I dag väger vissa ämnen tyngre än andra vid urval till högskolan. Sådana kurser är bl.a. fördjupningskurser i matematik och kurser i moderna språk. Syftet är att få fler att läsa språk på gymnasiet. Alla språk som läses enligt kursplanen för moderna språk är meriterande. Modersmålsundervisningen har dock en egen kursplan och räknas därför inte som ett extra meriterande ämne.

Miljöpartiet vill att så länge språkstudier är extra meriterande vid antagning till högskolan ska detta gälla även studier i modersmålet.

Fler elever bör också ges möjlighet att få betyg i sitt modersmål genom provning. Elever ska ha rätt att få kunskaper i alla språk provade oavsett om dessa erbjuds i kommunen eller inte.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

13. Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor, punkt 7 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub276 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) och avslår motionerna

2012/13:Ub294 av Anders Ahlgren och Annika Carlsson (båda C),

2012/13:Ub374 av Olle Thorell (S),

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 8–10 och 13,

2012/13:Ub503 av Kent Härstedt och Sven-Erik Bucht (båda S) yrkandena
 1 och 4 samt

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Lärarna är en av samhällets viktigaste funktioner. De ska ge våra elever de bästa tänkbara verktygen för att nå målen, både utbildningsmässigt och för att bli goda samhällsmedborgare. En förutsättning är att eleverna har motiverade och lämpliga lärare med hög kompetens.

Lärarprogrammet har fått mycket hård kritik, men framför allt har klagomål förts fram om att de som söker sig till läraryrket ofta gör det för att de inte kommer in på ett program där det krävs högre betyg. Det är en oroväckande utveckling. Självklart ska mer än betyg spela en roll när man blir antagen till lärarprogrammet.

En annan samhällsfunktion som anses vara nödvändig är polisen. Där finns ett antagningsprov i både teoretisk och fysisk form till utbildningen. Självklart borde även lärarprogrammet ha intagningsprov med både en teoretisk och en motivationsmässig del. Då ser man både till att hålla kompetensen hög och att hitta personer som är motiverade och lämpliga för yrket.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som här anförs.

Särskilt yttrande

Övergripande högskolefrågor, punkt 1 (S)

Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S) anför:

En viktig del av vår politik för den högre utbildningen handlar om synen på lärosätenas profilering, utveckling och uppdrag i högskolelandskapet. Vi har i andra sammanhang, bl.a. i samband med behandlingen av regeringens skrivelse 2011/12:170 Riksrevisionens rapport om att styra självständiga lärosäten föreslagit en översyn av det svenska högskolelandskapet och vill hänvisa till reservation 3 Översyn av det svenska högskolelandskapet, punkt 5, i betänkande 2012/13:UbU1.

För att ett litet land som Sverige ska kunna leva upp till dessa höga ambitioner behöver den nationella politiken för högre utbildning möjliggöra mångfald, variation och olikhet. Det räcker inte att från statligt håll enbart satsa på att skapa en handfull elitinstitutioner som backas upp av statliga anslag för grundutbildning och forskning. Det är varken en långsiktig lösning på de framtida samhälleliga kunskapsbehoven eller svaret på hur man skapar kvalitet i såväl grundutbildning som forskning. Sverige behöver såväl breda universitet som profilerade högskolor.

De nya universitetens och högskolornas möjligheter att utvecklas och profilera sig är avgörande. Dessa lärosäten har därutöver stor betydelse för utvecklingen av det regionala näringslivet och samhället. Även de nya universiteten och högskolorna måste ges möjlighet att utveckla sin forskning och utbildning så att de kan erbjuda de bästa utbildningarna till studenterna och goda forskningsmiljöer för forskarna.

Regeringen har tillämpat en det-får-bli-som-det-blir-attityd gentemot högskole- och universitetssektorn som inte gagnar högskolesektorn eller Sverige.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Ju375 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (båda S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kunskap om barns rättigheter och inte minst sexuella övergrepp, innefattande kommersiell sexuell exploatering, bör förmedlas på alla utbildningar där studenter i sin framtida yrkesutövning kommer att komma i kontakt med barn, bl.a. utbildningarna till polis, jurist, socionom, lärare, tandläkare och läkare.

2012/13:So583 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en personalförväningsstrategi för hälso- och sjukvården.

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hbtq-kompetens hos blivande vårdpersonal.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk undervisning i hbtq-frågor inom lärarutbildningen.

2012/13:Kr245 av Tina Ehn (MP):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla fler eftergymnasiala utbildningar som kan leda till examen och gesällbrev.

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa möjligheter för elitidrottare att kombinera idrott och studier.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett samlat nationellt program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär.

2012/13:Ub204 av Anders Andersson och Lars-Axel Nordell (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av behovet av en teckenspråkläro-utbildning.

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de pengar som regeringen har avsatt till lärares fortbildning och kompetensutveckling i det s.k. Lärarlyftet också ska komma genuspedagoger till del.

2012/13:Ub213 av Richard Jomshof och Sven-Olof Sällström (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sända tydliga direktiv till Högskoleverket om att följa upp hur lärosätena klarar av att utforma utbildningarna så att högskolestudenters anställningsbarhet efter avslutad utbildning säkerställs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sända tydliga direktiv till Högskoleverket om att följa upp hur lärosätena klarar av att samarbeta och föra dialog med det omgivande samhället och presumtiva arbetsgivare i syfte att öka anställningsbarheten hos studenterna efter avslutad utbildning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga 1 kap. 2 § i högskolelagen om att lärosätena har skyldighet att fortlöpande följa upp examinerade studenter avseende hur de upplevt sin utbildning och dess lämplighet för arbetsmarknaden samt vilken framgång de rönt på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

2012/13:Ub221 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till en nationell grundutbildning på högskolenivå inom psykiatri.

2012/13:Ub224 av Annelie Enochson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att inkludera internationella institutjoner som utbildningsanordnare.

2012/13:Ub233 av Désirée Liljevall (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra samverkan mellan stat, näringsliv, fackliga organisationer, universitet och högskolor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över likvärdigheten mellan olika utbildningar.

2012/13:Ub245 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för de nya universiteten.

2012/13:Ub251 av Phia Andersson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en uppföljning av konsekvenserna av avskaffandet av kårobligatoriet.

2012/13:Ub262 av Sara Karlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av hbtq-kunskap i utbildningsprogrammet för alla utbildningar med inriktning mot människovårdande yrken.

2012/13:Ub267 av Anders Hansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka statens engagemang för Lunds universitets historiska museums arbete med att omhänderta arkeologiska fynd.

2012/13:Ub269 av Penilla Gunther (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en etablerad yrkesutbildning för mötesplanerare enligt internationell standard.

2012/13:Ub272 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur möjligheter kan skapas för elitidrottare att kombinera studier med en elitidrottssatsning.

2012/13:Ub274 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av utbildning i demens- och äldreomsorg i läkarutbildningen.

2012/13:Ub275 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskaper i teckenspråk hos personalen i för- och grundskola.

2012/13:Ub276 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om intagningsprov på lärarprogrammet.

2012/13:Ub280 av Yvonne Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta lärosäten teckna hyreskontrakt för att via andrahandsuthyrning kunna erbjuda bostäder till studenter.

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör bli obligatoriskt med kurser på lärarhögskolan om hedersrelaterat våld och förtryck.

2012/13:Ub282 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra meritvärderingen för att bejaka gymnasieelevers möjligheter att läsa fler språk.

2012/13:Ub285 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av en utökning av antalet utbildningsplatser för tandläkare vid våra tandläkarhögskolor.

2012/13:Ub290 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de regionala högskolorna är viktiga för den regionala utvecklingen.

2012/13:Ub294 av Anders Ahlgren och Annika Carlsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta högpresterande gymnasieelever få chansen att delta i högskolekurser på nätet för att ge både stimulans och en möjlighet för elever på mindre orter och från olika miljöer att delta.

2012/13:Ub305 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inslagen av geriatrik ska utökas i läkarutbildningen.

2012/13:Ub309 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över högskolelagens regelverk i syfte att ge World Maritime University i Malmö rätt att utfärda examina.

2012/13:Ub315 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera och främja möjligheten för högskolestuderande att studera under hela året.

2012/13:Ub333 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utbildning inom geriatrik.

2012/13:Ub338 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom lärarutbildningen markera vikten av kunskap i retorik.

2012/13:Ub343 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vårdutbildningar på högskolor och universitet med kurser i entreprenörskap och företagande.

2012/13:Ub344 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Högskolan i Gävles samgående med ett universitet.

2012/13:Ub348 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma genusvetenskapens betydelse i lärarutbildningen samt följa utvecklingen vad gäller lärarutbildningens genusperspektiv.

2012/13:Ub360 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Högskolan Väst.

2012/13:Ub374 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att alla ges samma möjligheter att göra högskoleprovet oavsett om man är synskadad eller inte.

2012/13:Ub378 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regler och lagstiftning samt att undanröja onödiga hinder för utländska studenter att studera vid svenska universitet och högskolor.

2012/13:Ub379 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur de statliga medlen fördelas till de medicinska fakulteterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att det utarbetas en modell för fördelning av medel som ger ett rättvisare utfall.

2012/13:Ub388 av Maria Ferm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge folkrättsliga institutioner, såsom World Maritime University (WMU), rätt att utfärda examina.

2012/13:Ub402 av Monica Green m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om högre utbildning i Västsverige.

2012/13:Ub408 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett utbildningsvetenskapligt vetenskapsområde.

2012/13:Ub410 av Raimo Pärssinen m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Högskolan i Gävles betydelse för utbildningsnivå, näringslivsutveckling och folkhälsa i Gävleborgs län.

2012/13:Ub411 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärarutbildningen måste innehålla större inslag av olika lärtilar.

2012/13:Ub416 av Ingela Nylund Watz (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slöjdamnets betydelse i samhället.

2012/13:Ub484 av Börje Vestlund och Carin Runeson (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning i sexualundervisning på lärarutbildningen.

2012/13:Ub487 av Marie Granlund m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge folkrättsliga institutioner, såsom World Maritime University (WMU), rätt att utfärda examina.

2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra meritpoängssystemet.

2012/13:Ub496 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bättre arbetslivskoppling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om broar mellan högskola och yrkeshögskola.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en breddad rekrytering.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslivserfarenhet ska vara meriterande vid tillträde till högskola och universitet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt snabbspår in i högskolan för invandrade akademiker.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet och kunskap om genus.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pedagogisk utveckling.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett starkt studentinflytande.

2012/13:Ub499 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet till dövtolk vid högre studier.

2012/13:Ub503 av Kent Härstedt och Sven-Erik Bucht (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utländska studenter och forskare bör ses som tillgångar för att ytterligare utveckla Sverige som kunskaps- och innovationsnation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta initiativ till att i samverkan med näringsliv och akademi skapa fler stipendiemöjligheter för utländska studenter.

2012/13:Ub505 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler utbildningsplatser för tandläkare.

2012/13:Ub506 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska underskottet på läkare, civilingenjörer och andra bristyrken.

2012/13:Ub512 av Ulrika Karlsson i Uppsala m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en fri tentamensrätt.

2012/13:Ub513 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över de kriterier som ligger till grund för anslag till högre utbildning.

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka lärarutbildningen inom bedömningskompetens.

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av breda satsningar på utbildning för en växande Stockholmsregion.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökad tillgänglighet och kapacitet i välfärden i en växande Stockholmsregion.

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modersmål ska vara meriterande vid ansökan till högskoleutbildning.